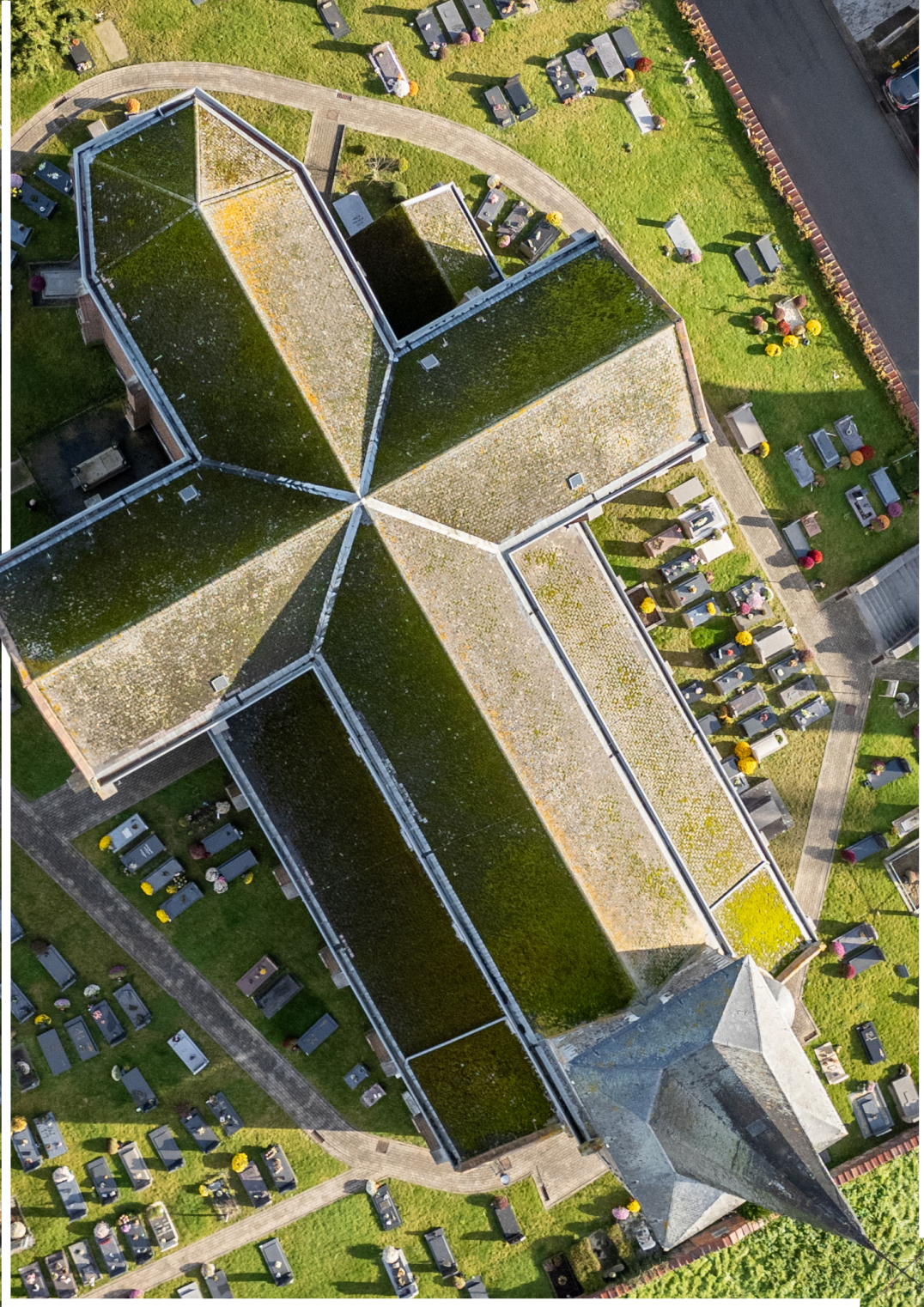

KERKENBELEIDSPAN

27mei 2025

Lubbeek

PARCUM

**Platform Toekomst
Parochiekerken**

PARCUM vVsg

Dit sjabloon werd opgesteld door PARCUM vzw en aangevuld door het Platform Toekomst Parochiekerken. Het dient als houvast bij het opstellen van een kerkenbeleidsplan.

PARCUM vzw
Abdij van Park 7
3001 Leuven

www.parcum.be
info@parcum.be
016 40 60 73

BTW 0461.895.885
RPR Leuven

Platform Toekomst Parochiekerken
Bischoffsheimlaan 1-8
1000 Brussel

www.toekomstparochiekerken.be
info@toekomstparochiekerken.be
02 207 54 49

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL.....	2
INLEIDING	4
1. SITUERING KERKGEBOUWEN	6
2. FICHE PER KERKGEBOUW	7
2.1. Sint-Martinuskerk Lubbeek	7
2.1.1. Identificatie	7
2.1.2. Beschrijving	8
2.1.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	10
2.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	10
2.2. Sint-Bernarduskerk Lubbeek	11
2.2.1. Identificatie	11
2.2.2. Beschrijving	11
2.2.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	13
2.2.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	14
2.3. Sint-Jan-Baptistkerk Binkom	15
2.3.1. Identificatie	15
2.3.2. Beschrijving	15
2.3.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	21
2.3.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	22
2.4. Sint-Pieterskerk Pellenberg	23
2.4.1. Identificatie	23
2.4.2. Beschrijving	23
2.4.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	28
2.4.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	29
2.5. Sint-Kwintenskerk Linden	30
2.5.1. Identificatie	30

2.5.2.	Beschrijving	31
2.5.3.	Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	33
2.5.4.	Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	33
3.	NAAR EEN TOEKOMSTVISIE.....	35
3.1.	Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie	35
3.1.1.	Sint-Martinuskerk Lubbeek	35
3.1.2.	Sint-Bernarduskerk Lubbeek	35
3.1.3.	Sint-Jan-Baptistkerk Binkom	36
3.1.4.	Sint Pieterskerk Pellenberg	37
3.1.5.	Sint-Kwintenskerk Linden	38
3.2.	Plan van aanpak: hoe de toekomstige invullingen zullen worden onderzocht	39
3.2.1.	Sint-Martinuskerk Lubbeek	39
3.2.2.	Sint-Bernarduskerk Lubbeek	39
3.2.3.	Sint-Jan-Baptistkerk Binkom	39
3.2.4.	Sint-Pieterskerk Pellenberg	39
3.2.5.	Sint-Kwintenskerk Linden	40
	BESLUIT.....	41

INLEIDING

Dit kerkenbeleidsplan omvat volgende gebouwen voor de rooms-katholieke eredienst op het grondgebied van de gemeente Lubbeek:

1. Sint-Martinuskerk, Dorpskring, 3210 Lubbeek
2. Sint-Bernarduskerk, Staatsbaan 176, 3210 Lubbeek
3. Sint-Jan-Baptistkerk, Kerkstraat, 3211 Binkom
4. Sint-Pieterskerk, Kerkplein, 3212 Pellenberg
5. Sint-Kwintenskerk, Kerkdreef 2, 3210 Lubbeek

Dit kerkenbeleidsplan kwam tot stand in samenwerking met een overkoepelende werkgroep, samengesteld uit afgevaardigden van elk kerkbestuur en de pastorale zone Lubbeek Sint-Augustinus, de schepenen van erediensten en financiën, de algemeen directeur, het afdelingshoofd beleven en de archivaris van de gemeentelijke diensten. Er vonden 2 overlegmomenten plaats op 20 maart en op 24 april 2025. Elk kerkbestuur kreeg de beschikking over het sjabloon dat werd aangeboden door vzw Parcum en bereidde voor haar parochiekerk een visietekst uit. Deze werd in de werkgroep besproken en indien nodig bijgestuurd. Vanuit de gemeentelijke administratie werd op basis van de aangeleverde informatie en visieteksten van de kerkbesturen een geïntegreerd document geredigeerd waarbij de procesbeschrijving werd toegevoegd alsook een aantal praktische, juridische en financiële kanttekeningen.

Dit kerkenbeleidsplan werd opgemaakt in overleg tussen de gemeente Lubbeek en de kerkbesturen van Binkom, Linden, Lubbeek Sint-Bernard, Lubbeek Sint-Martinus en Pellenberg alsook de pastorale zone Lubbeek en werd vervolgens goedgekeurd:

- door de bisschop van naam bisdom op datum;
- door de gemeenteraad van de gemeente naam gemeente op datum.

De werkgroep kreeg de beschikking over het pastoraal plan van de zone Lubbeek Sint-Augustinus. Het valt op dat in het pastoraal plan de liturgische werking zich bijna exclusief concentreert binnen de parochie van Lubbeek Sint-Martinus waarvan het kerkgebouw dan ook aangeduid wordt als de 'hoofdkerk'. In Pellenberg is een geloofsgemeenschap van leken actief die wekelijks gebedsvieringen organiseert. In Binkom en Lubbeek St. Bernard wordt de kerk nog slechts zeer beperkt gebruikt voor mis- en gebedsdiensten en dit voornamelijk op hoog- en feestdagen. In het pastoraal plan is de toekomstvisie van de wekelijkse misdienst dan ook beperkt tot de wens om deze te blijven voorzien in de zondagskerk, nl. de kerk van Lubbeek Sint-Martinus. Het is echter onzeker in welke mate deze wens werkelijkheid kan worden en blijven na de pensionering van de huidige pastoor.

Op 28 april 2025, tijdens een overleg met een afgevaardigde van het vicariaat, bleek dat naast de pastorale zone het bisdom op korte termijn ook wil overgaan tot fusie van de vier kerkbesturen van de zone Lubbeek Sint-Augustinus. De vier kerkbesturen, Linden buiten beschouwing gelaten, zullen tegen de zomer van 2026 hun dagelijks en financieel beheer samenvoegen in één kerkbestuur. Voortaan zal er dan ook maar één meerjarenplan, één jaarbudget en één jaarrekening voor deze kerken neergelegd worden bij de gemeente in plaats van de huidige vier.

De fusie van de kerkbesturen is een cruciaal element in het tot stand komen van het kerkenbeleidsplan. De gemeente en de kerkbesturen betreuren dan ook dat zij slechts zo laattijdig hiervan in kennis gesteld werden. Het valt op dit ogenblik niet uit te sluiten dat het eengemaakte kerkbestuur in de nabije toekomst een andere visie zal ontwikkelen op het beleid en de bestemming van de verschillende kerken van de pastorale zone. De gemeente verwacht daarenboven dat een eengemaakt kerkbestuur in de toekomst een bovenlokale visie ontwikkelt op het gebruik en de bestemming van elk kerkgebouw en dat daarbij gezocht wordt naar complementariteit. Het schepencollege besliste in de zitting van 5 mei 2025 dan ook om de werkgroep te vragen alle kerkenbeleidsplannen te bevroeren in de stand van zaken van het aflopende kerkenbeleidsplan voor wat betreft de toekomstige bestemming van de kerken. Voor

het nieuwe en voorliggende beleidsplan kunnen enkel wijzigingen aan het beleid goedgekeurd worden die passen binnen de huidige en eerder door de gemeenteraad goedgekeurde bestemming van de kerkgebouwen. Vooraleer er een eengemaakte visie met een duidelijke bovenlokale component wordt opgemaakt zal het gemeentebestuur dan ook geen nieuwe financiële engagementen aangaan met betrekking tot de renovatie, herbestemming of nevenbestemming van de gebouwen van de eredienst. Alle bestaande en goedgekeurde engagementen worden evenwel onverminderd onderschreven.

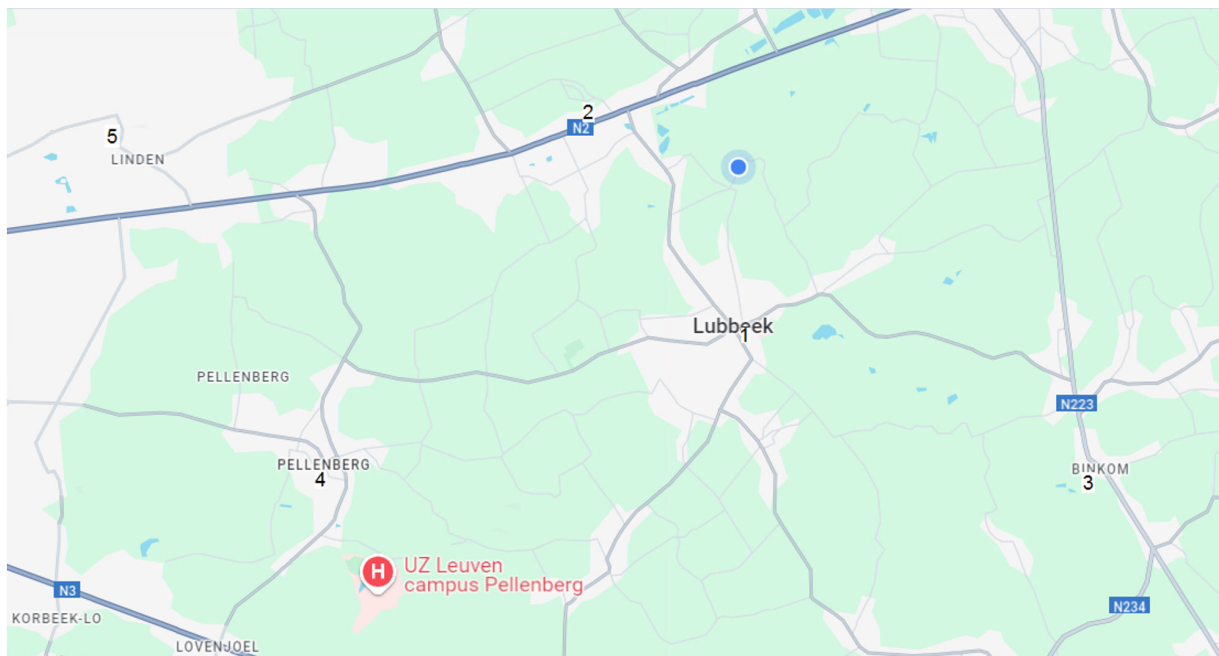
In dit kerkenbeleidsplan worden allereerst de betrokken kerkgebouwen ruimtelijk gesitueerd. Vervolgens volgt een bespreking van elke kerk afzonderlijk. Aan bod komen een beschrijving, een situering in de ruimtelijke omgeving en een beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie. Aan het einde van dit document is er een overzichtstabel opgenomen met de genomen opties (per kerk), de visie die hieraan ten grondslag ligt en het traject dat is of zal worden opgestart om deze toekomstige invulling te realiseren.

Handtekening bisdom

Handtekening gemeente

1. SITUERING KERKGEBOUWEN

1. Sint-Martinuskerk, Dorpskring, 3210 Lubbeek
2. Sint-Bernarduskerk, Staatsbaan 176, 3210 Lubbeek
3. Sint-Jan-Baptistkerk, Kerkstraat, 3211 Binkom
4. Sint-Pieterskerk, Kerkplein, 3212 Pellenberg
5. Sint-Kwintenskerk, Kerkdreef 2, 3210 Lubbeek

2. FICHE PER KERKGEBOUW

2.1. Sint-Martinuskerk Lubbeek

2.1.1 Identificatie

a) Identificatie Sint-Martinuskerk Lubbeek

Naam: Sint-Martinuskerk

Geografische ligging:

- Dorpskring 0, 3210 Lubbeek
- Kadaster Lubbeek, 1ste afdeling, sectie F, perceelnummer 11A
- Provincie: Vlaams-Brabant

Plaats in kerkelijke structuur:

- Bisdom: Aartsbisdom Mechelen-Brussel
- Dekenaat: Leuven
- Parochie: Sint-Martinus Lubbeek

Eigenaar: Kerkfabriek Sint-Martinus Lubbeek

Bescherming(en)/vastgesteld:

- Kerkgebouw beschermd als monument:
 - o Besluit 19/05/2005: besluitnummer 4374
- Orgel beschermd als monument wegens historische waarde:
 - o Initieel besluit 19/10/1981
 - o Wijziging besluit 19/12/2014: besluitnummer 5630

2.1.2 Beschrijving

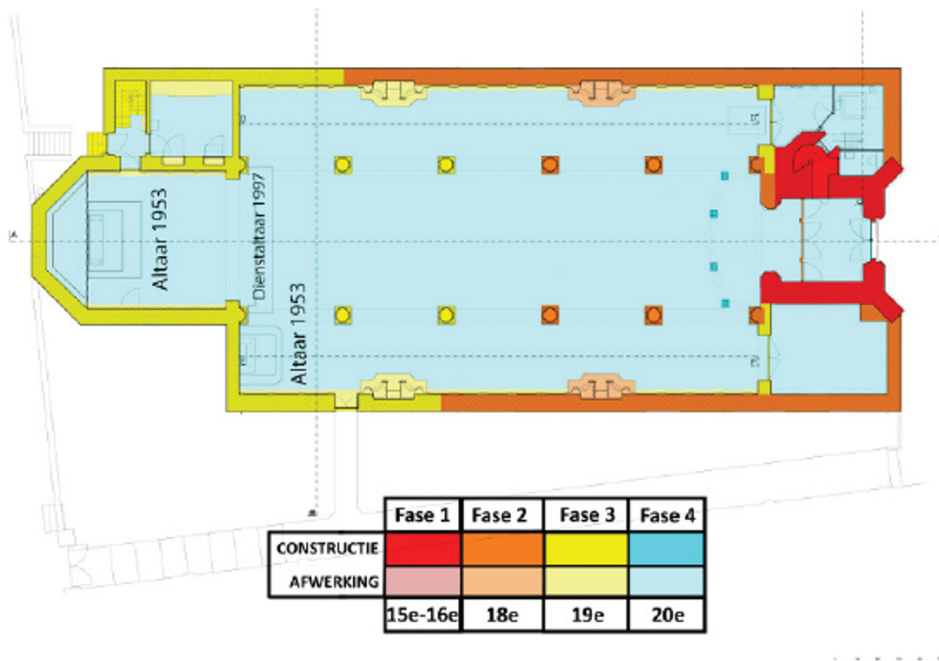
b) Cultuurhistorische waarde

De monumentale, 30 meter hoge toren van de kerk dateert uit 1433. Van de rest van de oudste kerk is zo goed als niets overgebleven. Ze werd grondig “verbouwd” en vergroot in 1770-1772 en nogmaals in 1854. Vanaf 1197 (wellicht tot aan de Franse Revolutie) oefende de abdij van het Park het patronaat uit over de kerk. Ze zorgde niet alleen voor pastoors, maar stond ook in voor onderhoud en herstellingen. Ze was daar soms nogal nalatig in. Het hele gebouw is geklasseerd.

c) Gebouw en architecturale mogelijkheden

Het gaat om een ruim, eerder sober maar aangenaam gebouw in neoclassicistische stijl. Het gebouw is niet overdadig of weelderig versierd maar geeft een heel gave indruk. De kerk is ruim. Met haar 400 zitplaatsen is het veruit de grootste kerk in de streek. Ze is niet rijk aan schilderijen en beeldhouwwerken. Ze bezit een paar merkwaardige oude houten beelden, een doorlopende houtbekleding langs de muren. En vooral: een romaanse stenen doopvont uit de 11de of 12de eeuw met nog heidense ornamenten versierd.

Grondplan (bron: Beheersplan Origin, april 2021):

Oppervlakte:

- 643 m² (bron: Beheersplan Origin, april 2021)

Vrije hoogte (schip, binnen):

- Zijbeuken aan de vensters: ca 6 m
- Middenbeuk: ca 8 tot 9 m

Voorzieningen

Sanitair	Aanwezig : 1 in het portaal
Verwarming	C.V. op gas, ketel vernieuwd in 2022
Verlichting	Bijna volledig LED, uitzonderlijk TL- of gloeilampen
Keukenvoorzieningen	Enkel spoelbak
Audiosysteem	Nieuw sinds 2024, restauratie fase 2A
Beeldscherm(en)	1 aanwezig
Rolstoeltoegankelijkheid	Alles behalve koorgedeelte en aangrenzende sacristie
Diefstal- en brandbeveiliging	Nieuw sinds 2024, restauratie fase 2A
Bliksembeveiliging	Nieuw sinds 2024, restauratie fase 2A
Gsm-operatoren	Nieuw sinds 2024, restauratie fase 2A, voor eigen gebruik Geen geplaatste masten met inkomsten

Duurzaamheid: gebeurde ingrepen en kansen (optioneel)

- Geen specifieke grote ingrepen (volgens de lijst hierna) tijdens restauratie fase 1.
- Toekomstige verwarming in onderzoek bij restauratie fase 2B.

Zonnepanelen (en batterijen)	Niet weerhouden bij restauratie fase 1 (2019-2023)
Regenwateropvang	
Dakisolatie	Nieuwe dakafwerking, restauratie fase 1 (2019-2023), met als gevolg efficiëntere verwarming (minder warmteverlies)
Groendak	N.v.t.
Warmtepomp	Onderzoek
Warmtenet	Onderzoek
Windenergie	Onderzoek
Aquathermie	Onderzoek

Biodiversiteit

- Sinds restauratie fase 1 kunnen vleermuizen de toren of zolder als kraamkolonieplaatsen gebruiken.
- Voor andere dieren (zoals kerkuilen) is er mogelijkheid tot aparte voorziening, waardoor de ruimtes verder proper en onbeschadigd blijven.
- Er wordt in het kader van de biodiversiteit samengewerkt met de plaatselijke afdeling van Natuurpunt.

Bouwfysische toestand

- Samenvatting rapport Monumentenwacht, inspectie 23/09/2022:
 - o Dak en gevels, "goed" tot "uitstekend":
 - Reden is restauratie dak en gevels
 - o Afwerking en inrichting, toestand "matig" en onderhoud "redelijk"
 - Restauratie interieur moest nog beginnen op moment van inspectie
 - o Het volledige rapport kan als bijlage afgeleverd worden
- Uitgevoerde restauratiewerken:
 - o Fase 1, 2019-2023: Restauratie gevels en daken + Omgevingswerken
 - o Fase 2A, 2023-2024: Restauratie interieur (stucwerk en verven) + licht/audio
- Toekomstige gewenste restauratiewerken (zie hierna als "uitvoering fase 2B"):
 - o Restauratie kostbare interieurelementen
 - o Mogelijke aanvullende inrichting en technieken
- Onderhoudsdossier wordt nog opgemaakt

2.1.3 Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De Sint-Martinuskerk staat in het midden van het dorpsplein van de deelgemeente Lubbeek. De huidige kerktoren heeft 4 nieuwe wijzerplaten en is deels verlicht. De klokken luiden. Aangezien de Sint-Martinuskerk gelegen is in de dorpskern van de deelgemeente Lubbeek, is de kerk goed bereikbaar via openbaar vervoer (bus) en is er een ruime parking gelegen naast de kerk. Het oude kerkhof is gelegen naast de kerk en de huidige begraafplaats van Lubbeek is gelegen op beperkte afstand van de kerk. De Sint-Martinusbasischool is gelegen op wandelafstand van de kerk en kerkvieringen worden regelmatig bijgewoond door de school. Parochiezaal De Schuur is gelegen op wandelafstand van de kerk / dorpskern. De Onze-Lieve-Vrouw kapel is gelegen op wandelafstand van de kerk. Deze kapel is continu geopend en vieringen vinden plaats elke zaterdagvoormiddag.

2.1.4 Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De kerk van Lubbeek Sint-Martinus doet in onze voormalig genoemde Federatie Lubbeek dienst als kerk voor de zondagsliturgie. Dat houdt in dat gelovigen uit de Federatie / Zone, zeg maar de nieuwe parochie, uitgenodigd worden om de zondagseucharistie te vieren in de kerk van Sint-Martinus. Sporadisch vinden er ook in de Sint-Martinuskerk al eens concerten of spreekbeurten plaats, maar dat is eerder uitzonderlijk. Zaak is dat de kerk door de liturgie alleen al meer dan sterk benut wordt:

- o Op dinsdag tot vrijdag wordt om 19.00 uur Eucharistie gevierd met 10 à 18 aanwezigen.
- o Er vinden jaarlijks (gemiddeld) 20 à 25 uitvaarten, 20 à 25 doopvieringen en ca 5 huwelijken plaats.
- o Eén keer per maand is er Stille Aanbedding (5 à 10 aanwezigen)
- o Er zijn ook de vieringen die centraal gehouden worden: de Vormselvieringen, 11 november, vieringen tijdens het octaaf, dekenale ziekendagen, schoolmissen enz.
- o Ieder weekend vieren ca 200 mensen er Eucharistie.
In ons bisdom is er geen enkele andere parochie van vergelijkbare grootte die dit cijfer zelfs maar benadert.
- o Op Kerstmis en Pasen lopen die cijfers op tot 500 à 600.

2.2. Sint-Bernarduskerk Lubbeek

2.2.1 Identificatie

Naam: Sint-Bernarduskerk

Geografische ligging

- Staatsbaan 176, 3210 Lubbeek (Sint-Bernard)
- Provincie: Vlaams-Brabant

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Mechelen-Brussel
- Dekenaat: Leuven – Pastorale Zone Lubbeek Sint-Augustinus
- Parochie: Sint-Bernard Lubbeek

Eigenaar: Kerkfabriek Sint-Bernard Lubbeek.

Wel dienen we hierbij te vermelden, dat de schenkingsakte van de grond, waarop de kerk werd gebouwd, uitdrukkelijk vermeldt, dat op die grond enkel een kerk mocht worden opgetrokken (geschonken in 1900 door de adellijke familie de Maurissens). Indien de kerk herbestemd wordt, moet juridisch uitgeklaard worden in welke mate de rechten van de erfgenamen van de familie de Maurissens al dan niet kunnen herleven.

Bescherming(en)/vastgesteld

- Erkend als waardevol door de Provincie Vlaams-Brabant

2.2.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

De huidige neogotische kerk van Sint-Bernard werd gebouwd in de jaren 1908-1909 door architect Pieter Langerock uit Leuven en is van het type kruiskerk. De drijvende kracht achter de nieuwe kerk en parochie was Aloysius Goetstouwers, die de eerste pastoor werd.

De kerk ligt in de lengte langs de steenweg, waarbij de karakteristieke zijtoren, het ronde traptorentje ten zuiden, het zuidtransept en de huisvormige zuidersacristie

samen een pittoresk beeld opleveren. De ruime sacristie beschikt over ladekasten, waarin de liturgische gewaden worden opgeborgen. Door de gevarieerde vormen en de vele puntgeveltjes maakt de kerk een huiselijke, gezellige indruk.

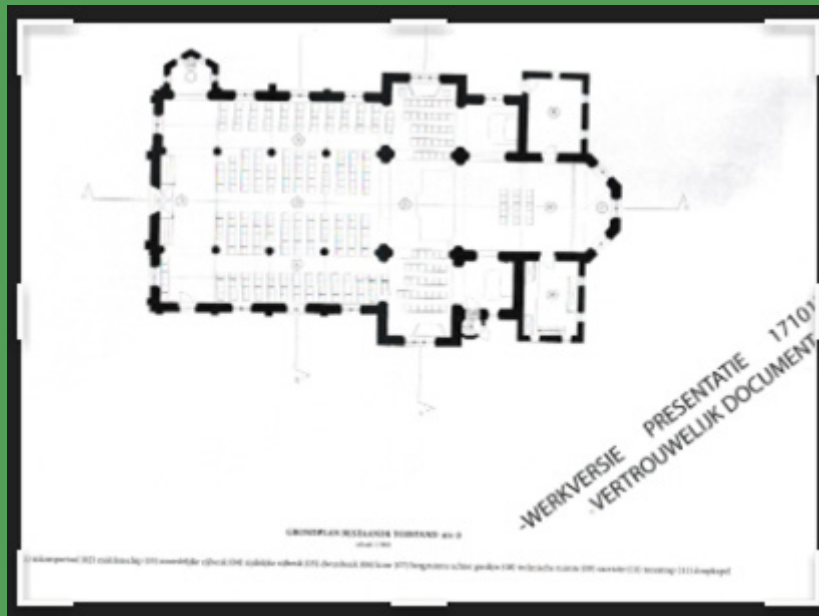
De spitse kerktoeren wordt door een drietal telecomoperatoren gebruikt als zendmast. Het pijpenorgel werd gebouwd door de firma A.Van De Loo uit Heverlee. Het bouwjaar is ons niet bekend.

Van het meubilair en inrichting zijn vooral de volgende elementen het vermelden waard. Het houten ingangsportaal ten westen dateert van 1913 en werd uitgevoerd door Felix Rabou te Leuven volgens tekeningen van P.Roemaet. De neogotische kruisweg met 14 staties werd vervaardigd door De Beule uit Gent tussen 1909 en 1913, waarbij elke statie door iemand anders werd bekostigd. Verder beschikt de kerk over prachtige glasramen, die in de loop der jaren werden geïnstalleerd en die refereren naar Bijbelse en kerkelijke figuren en gebeurtenissen. Deze glasramen zijn meer dan de moeite waard om behouden te worden.

b) Gebouw en architecturale mogelijkheden

Oppervlakte

- oppervlakte in m²: 482 m²

Schaal: 1/200

- vrije hoogte: middenbeuk 13m, zijbeuken 9m
- aantal zitplaatsen: 375

Opbouw:

- type gebouw: Kruiskerk in-neogotische stijl
- Aantal en soort ruimtes: 3 zijnde de sacristie, doopkapel en technische ruimte
- De kerk is opdeelbaar zowel op horizontaal als verticaal vlak.

Horizontaal kan men in de kerk de zijbeuken en/of het kerkkoor met haar twee uitsprongen als afzonderlijke ruimtes inrichten. Verticaal kan men een plafond aanbrengen over gans de oppervlakte van de kerk, waardoor het onderste deel als kerk kan blijven dienen en de ruimte op de verdieping een andere bestemming kan krijgen.

In de periode 2016- 2017 werd in samenwerking met het Projectbureau Herbestemming Kerken en het aangestelde studie bureau TRACE een studie gedaan om na te gaan, welke de verschillende mogelijkheden waren in het kader van de herbestemming van de kerk. De voorgestelde mogelijkheden kunnen gedeeltelijk ook uitgevoerd worden in het kader van een nevenbestemming in de ruimte van de kerk. Mogelijke opties zijn het compartimenteren van de zijbeuken en middenbeuk via

beweegbare schotten of glazen panelen, het uitbreiden van het gelijkvloers richting het achtergelegen parkeerterrein met behulp van deuropeningen onder de glasramen. Voor dergelijke ingrepen zullen ook de nutsvoorzieningen, verwarming, verlichting, water, riolering, elektriciteit en domotica moeten worden aangepast. Het ontwerp van het studie bureau bestond uit een basisvoorstel met daarop twee alternatieven. Waar in dit voorstel ook de nabijgelegen parochiezaal was opgenomen, is dit laatste facet achterhaald door de huidige renovatie van het parochiecentrum.

Voorzieningen

Sanitair	Geen, wel in het naastgelegen parochiecentrum
Verwarming	Mazoutketel, gekeurd ja, geïnstalleerd in 1996
Verlichting	Halogeen
Keukenvoorzieningen	Enkel spoelbak en ijskast
Audiosysteem	Werkt naar behoren.
Beeldscherm(en)	Geen
Rolstoeltoegankelijkheid	Ja
Diefstal- en brandbeveiliging	Neen
Bliksembeveiliging	Neen
Gsm-operatoren	Momenteel zijn er 3 operatoren

Biodiversiteit:

- Er is een nestkast voor kerkuilen aanwezig boven hoofdingang. Verder zijn er geen signalen van aanwezigheid van andere dieren.

Bouwfysische toestand:

Het laatste rapport van Monumentenwacht dateert van maart 2024. Uit dat verslag blijkt dat het kerkgebouw in een degelijke staat verkeert, doch dat ook nu een aantal onderhoudswerkzaamheden (dakgoten, dakkapellen, enkele delen van het dak) zich opdringen. Verder werden een aantal aandachtspunten (o.a. schilderwerken interieur en aanpassing elektriciteit) vermeld voor het verdere, toekomstige onderhoud. Voor het gevraagde onderhoud van dakgoten, dakkapellen en de delen van het dak werd reeds contact opgenomen met IGO teneinde met de uitvoering van de renovatie te kunnen starten.

2.2.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Het kerkgebouw is gelegen langs de gewestweg N2 Leuven-Diest, Staatsbaan 176, 3210 Lubbeek. Voor de kerk, vanuit richting Leuven, ligt de parochiezaal. Achter de kerk is er een parkeerterrein voor een veertigtal auto's. Op dit parkeerterrein sluit het gemeentelijk kerkhof aan. Tussen de parochiezaal, die momenteel gerenoveerd wordt, en het parkeerterrein ligt een deel van de tuin van het parochiecentrum. Van de twee andere delen van deze tuin werd het deel, gelegen onmiddellijk achter het parochiecentrum en naast het kerkhof, de laatste jaren heringericht tot een gemeenschapstuin, die toegankelijk is voor iedereen en kan gebruikt worden voor familie- en buurtfeesten. Het laatste deel is in bruikleen genomen door de buur van het parochiecentrum, die er een kijktuin heeft ingericht.

Het parochiecentrum met de volledige tuin, kerk en parkeerterrein is een aaneengesloten blok van circa 4500 m². Aansluitend op dit geheel en het kerkhof is er een gemeentelijk bosperceel, dat op zijn beurt grenst aan de woonwijk Geestbosstraat. Hierbij dienen we nog te vermelden, dat de grond, waarop de kerk staat en het parkeerterrein, geschonken werd onder de uitdrukkelijke voorwaarde, dat er op die grond alleen een kerk mocht worden opgericht.

Het geheel maakt geen deel uit van een beschermd dorpsgezicht of landschap. De klokken worden via Clock-O-Matic automatisch aangestuurd. De klokkentoren heeft een interne verlichting, maar geen buitenverlichting en wordt, zoals hierboven reeds vermeld, door een drietal operatoren gehuurd voor het plaatsen van hun zendmasten.

De kerk en het parochiecentrum zijn vlot bereikbaar met het openbaar vervoer. Komende van Diest is er een halte ter hoogte van de Aldi, ongeveer een 200m verwijderd van de kerk. Komende van Leuven is er op 400m van de kerk een bushalte ter hoogte van het dienstencentrum De Sleutel.

2.2.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De kerk van Sint-Bernard is niet weerhouden als parochiekerk en werd in het oorspronkelijk kerkenplan in aanmerking genomen voor een herbestemming. Gedurende meerdere jaren werden verschillende projecten (o.m. met het projectenbureau en de gemeente, met Wooncoop,) in het kader van de herbestemming van de kerk opgezet. Het financiële luik was echter steeds het struikelblok.

Geconfronteerd met deze initiatieven groeide er bij steeds meer parochianen de wens om voor de kerk af te stappen van de herbestemming en te kiezen voor een nevenbestemming in ruimte of tijd. Daaruit ontstond de werkgroep "Toekomst kerk Sint-Bernard", die in de loop van de tijd verder uitgebreid werd. Naast een concreet project, dat binnen deze werkgroep het levenslicht zag, stelde de werkgroep een basisnota op waarin naast de doelstellingen met de kerk ook de toelatingscriteria voor activiteiten in de kerk werden uiteengezet. Deze nota vormt de basis, waarop de werkgroep aangevraagde activiteiten beoordeelt om ze al dan niet in de kerk te laten doorgaan.

In de kerk gaan er op regelmatige basis vieringen door. Vooreerst zijn er de vieringen op de kerkelijke feestdagen. Daarnaast is er de jaarlijkse herdenkingsmis voor de gesneuvelden van de beide wereldoorlogen en de jaarlijkse viering van het Schotse (Christelijke) genootschap "Fleur-de-Lis". Vanaf dit jaar zal ook het broederschap van de H. Ivo elk kwartaal een viering houden in de kerk. Daarnaast hebben er begrafenissen, huwelijken en dopen plaats.

Jaarlijks organiseert het broederschap van de H. Ivo een viertal lezingen in het kader van hun opdracht, die ze vanwege het bisdom hebben toegewezen gekregen. Verder willen zij er maandelijks een zitdag organiseren ten behoeve van kansarmen, teneinde die te ondersteunen in hun zoektocht naar hun rechten en plichten. Zij opteren ervoor om de kerk van Sint-Bernard als hun standplaats te mogen gebruiken.

Verder worden er in de kerk jaarlijks meerdere concerten en tentoonstellingen georganiseerd. Door de parochieploeg, de VZW Sint-Bernardus Kring en plaatselijke verenigingen worden zowel kerstconcerten, concerten met klassieke muziek als optredens met populaire artiesten (o.a. Lisa del Bo) georganiseerd. Het is de bedoeling om na de renovatie van het parochiecentrum tentoonstellingen terzelfdertijd te laten doorgaan in de kerk en het parochiecentrum. Hierdoor krijgen meerdere plaatselijke kunstenaars de gelegenheid om met hun werk naar buiten te treden. Het uiteindelijke doel is om de ganse zone met kerk, parochiecentrum en-tuin uit te bouwen tot het centrale ontmoetingspunt in de parochie Sint-Bernard.

2.3 Sint-Jan-Baptistkerk Binkom

2.3.1 Identificatie

Naam: Sint-Jan-Baptist Binkom

Geografische ligging

- Kerkstraat 1 3211 Binkom
- Provincie : Vlaams-Brabant

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Aartsbisdom Mechelen – Brussel
- Pastorale regio : Leuven
- Pastorale zone : Sint-Augustinus Lubbeek
- Parochie: Sint-Jan-Baptist Binkom

Eigenaar: kerkhof en lijkenhuis : gemeente Lubbeek, Gellenberg 16, 3210 Lubbeek

Bescherming(en)/vastgesteld

De kerk is beschermd als monument en dorpsgezicht bij ministerieel besluit op 04/04/2013.

Kerk : type : monument / typologie : parochiekerk met kerkhof / objectnr. 42650 / waarden : historisch en artistiek

Dorpsgezicht : typologie : dorpskern / objectnr. 302826 / waarden : historisch

2.3.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

Bron : Inventaris Onroerend Erfgoed

Algemene beschrijving :

De Sint-Jan-Baptistkerk van Binkom (1873-1874), omringd door een ommuurd kerkhof, ligt op een hoogte tegen de noordflank van de vallei van de Spelthofbeek. De overwegend neogotische kerk met basilicale opstand wordt aan de westzijde

gedomineerd door een deels ingebouwde opklimmende westtoren in overgangsstijl. Een deel van de toren dateert van de 13de eeuw (1250).

Beknopte bouwgeschiedenis:

Hoogstwaarschijnlijk bestond er eerst een romaanse kerk, waarvan de abdij van Tongerlo de onkosten betaalde in de 12e eeuw. Na jarenlang dispuut zag Tongerlo zich verplicht af te zien van haar aanspraken op Binkom waarna haar rechten overgingen naar de Hospitaalridders van Walsbergen in Wommersom, van de Orde van Sint-Jan van Jeruzalem. Tegen deze romaanse kerk werd de zware kerktoren gebouwd. In de 17e eeuw bestond de kerk uit een hoogkoor, twee zijkoren, drie beuken, een toren en aanhorigheden. In 1676 werd de kerk erg beschadigd door een brand, behalve de toren en daarna hersteld. In 1781 of 1782 werd de kerk opnieuw geteisterd door een brand en hersteld. Behalve de 13de eeuwse toren werd de kerk volledig nieuw gebouwd in 1874-1875. Ontwerper was provinciaal architect Louis Van Arenbergh. Hij liet zich inspireren door de Notre Dame van Parijs.

De binnenaferwerking van de kerk zou nog tot rond 1900 op zich laten wachten, evenals de neogotische beschildering die pas in 1906-1907 werd gerealiseerd. In 1947 werden grote herstellingwerken uitgevoerd aan de torenspits en van 1948 dateert het herstel van de oorlogsschade aan glasramen en bedaking. Begin 1977 werd het interieur volledig herschilderd en werd er warmeluchtverwarming geïnstalleerd. Nu, in 2025, wordt een groot project "dak-en interieurrestauratie" aangevat. (zie verder). Omwille van de ligging en de grootheid van het gebouw wordt de St.-Jan Baptistkerk de "kathedraal van het Hageland" genoemd.

Interieur, roerend erfgoed en orgel:

Het samenspel van de met kleurtoets en goudbies geaccentueerde kapitelen, het homogeen witgeschilderde interieur met een overwegend zwarte natuurstenen bevloering verrast door zijn harmonieuze en evenwichtige proporties en door de aangenaam getemperde lichtinval via de over de ganse ruimte verspreide decoratieve en figuratieve [glas-in-lood-ramen](#). Van de 17 prachtige glasramen – vaak giften van parochianen – is op één na, niet bekend uit welk atelier ze afkomstig zijn.

Meubilair:

[fraai neogotisch hoofdaltaar](#) ontworpen door de Leuvense architect Vincent Lenertz en uitgevoerd door atelier Uytvanck te Leuven. Tabernakel ontworpen en uitgevoerd door bekende atelier van bronsgietswerk en edelsmeedkunst van G. Wilmotte in Luik.

[zijaltaar \(noord\)](#) retabel met schildering van De geheimen van de Rozenkrans.

[zijaltaar \(zuid\)](#) toegewijd aan de heilige Wivina (1109-1170 abdis in Groot-Bijgaarden). Het oorspronkelijke beeld werd gestolen maar werd in 2018 vervangen door een vrijwel identieke creatie van een kunstenaar uit de streek. "Crescas, nec decrescas", "Groei, geef het nooit op." was de lijfspreuk van Wivina.

[preekstoel](#), 2de helft 18de eeuw, eik. Van de kuippanelen met buste van de heiligen Mattheus, Johannes en Marcus werd een nieuw altaar samengesteld.

[biechtstoel \(noord\)](#) : 2de helft 18de eeuw, eik.

[Biechtstoel \(zuid\)](#) : 1ste helft 19de eeuw, eik
heiligenbeelden : o.a. Maria, het Heilig Hart, Johannes-de-Doper (oorspronkelijk beeld gestolen), Sint-Isidoor patroonheilige van de landbouwers, Pastoor van Ars beschermheilige van alle parochiegeestelijken. Boven, aan beide kanten van de middenbeuk staan beelden van personen die de deugd op heroïsche wijze beoefenden.

orgel:

het originele orgel werd gebouwd door P.A. Van Dinter, een orgelbouwer uit Maaseik, die zich vestigde in Tienen. Rond 1850 stond dit orgel al in de voormalige kerk. Omstreeks 1900, in de nieuwe kerk, bouwde A.D'Hondt het orgel om en plaatste het in een neogotische kast in de stijl van het hoogaltaar.

Kerkhof en dodenhuisje

De kerk is het centrale gebouw van het geliefde kerkhof van de inwoners van Binkom. Het kerkhof maakt deel uit van het beschermd dorpszicht en is een belangrijke ontmoetingsplaats.

Door de verheven ligging is het kerkhof omringd met een plaatselijk, vrij hoge bakstenen muur.

De kerk is centraal gelegen in het kerkhof, de graven zijn rondom de kerk geplaatst. In het verlengde van de noordoostelijke trap staat een monumentaal Christusbeeld op een sokkel in natuursteen en baksteen met opschrift "Zegen onze Parochie". Tegen de muur aangebouwd, in de noordwesthoek, bevindt zich het dodenhuisje. In de langmuur werden in 1874 twee uit de kerk overgeplaatste hardstenen grafstenen ingemetseld.

Enkele onderdelen van het kerkhof werden geïdentificeerd als ZEN-erfgoed.

Naast een achttal gietijzeren grafkruisen telt het kerkhof een aantal graven van lokaal-historisch belang zoals bvb. de ter hoogte van het koor gelegen grafkelder van de dorpsheren, de familie de Thimary van den Berghe de Binckum. Ook opmerkelijk is het grafmonument met smeedijzeren hekwerk van de familie De Tiège.

Bekende Binkommenaar J.F. Mellaerts (°Binkom 1845- +Binkom 1925), pastoor, amateur-botanicus en stichter van de Belgische Boerenbond, ligt hier begraven. Een gedenkplaat voor hem is ingemetseld in de kerkhofmuur langs de Tiensesteenweg. Het kerkhof is niet alleen verleden, geschiedenis in steen, maar wordt vandaag nog steeds verkozen als laatste rustplaats. Er wordt regelmatig begraven, as verstrooid of in een urne bewaard.

Vermeldenswaard is de vrijheidsboom, die in 1930 werd geplant (ter gelegenheid van de herdenking van de bevrijding van Nederland in 1830) en die ook de vredesboom wordt genoemd.

Immaterieel erfgoed – tradities en gebruiken

Vroeger ...

Zoals elk ander dorp, kende ook Binkom een rijke traditie aan processies en andere evenementen gekoppeld aan een religieus feest (bloemenhulde, kermissen, ...)

Tot half jaren '60 waren er twee processies die aan de **kerk** vertrokken :

- De sacramentsprocessie vooraf gegaan door een bloemenhulde aan het Christusbeeld op het kerkhof.
- De St.-Jansprocessie ter ere van het naamfeest van Sint-Jan op 24 juni. Hierbij hoorde ook Sint-Janskermis.

Het toenemende verkeer langs de Tiensesteenweg was één van de factoren die voor beide processies het einde betekende.

In de **kapel** in de Meenselstraat wordt van oudsher (1466) het Octaaf van de Heilige Rochus gevierd rond 15 augustus. Bedevaarders van heinde en verre kwamen op "beeweg" (= bedevaart) naar Sint-Rochus. Hij werd aanroepen als beschermheilige tegen de pest en andere besmettelijke ziekten. De Sint-Rochusprocessie heeft stand gehouden tot 2014.

...en NU

- Het feest van patroonheilige Sint-Jan wordt gevierd met een eucharistieviering. Nadien is er het glaasje van de vriendschap en sinds een aantal jaren zorgt de Landelijke Gilde Binkom voor een feestmaaltijd.

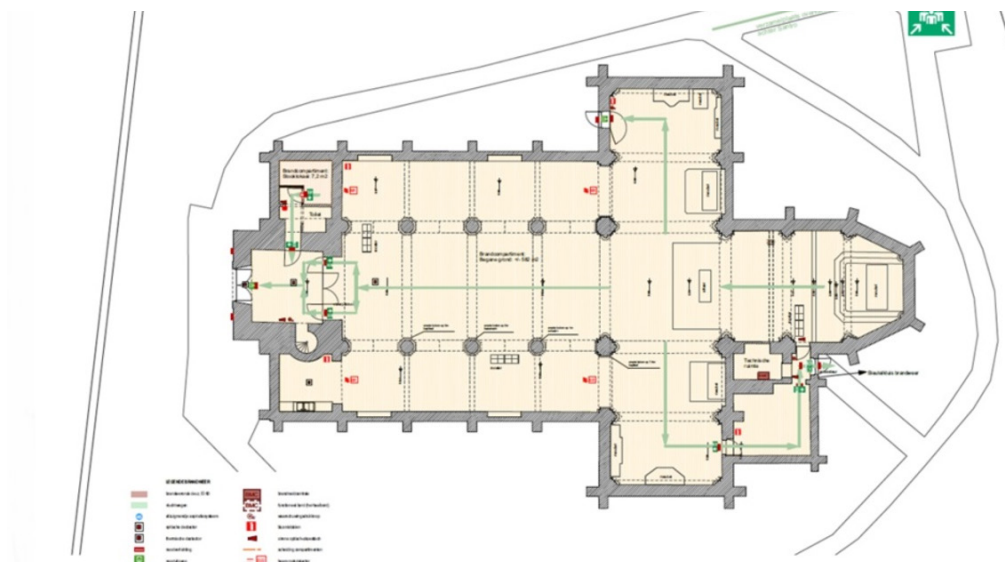
- Het Octaaf van Sint-Rochus wordt door velen gevierd; zeker tijdens de openingszondag waarop er na de openluchtmis een kleine processie naar de Sint-Rochusbron wordt gehouden. Zie ook verder onder punt 2. 3.4 Omwille van de cultuurhistorische waarde is de “Sint-Rochus-Beeweg” sinds 2024 erkend als immaterieel erfgoed.

b) Gebouw en architecturale mogelijkheden

Oppervlakte

- 582 m²
- Vrije hoogte : 14 meter
- Aantal zitplaatsen : 240 (zo bepaald door brandweer)

Opbouw

- Basiliek met transept
- Grenzend aan sacristie : technische ruimte met elektriciteitsbord en alarminstallatie
- In portaal : toilet en stookplaats (brander op gas)
- Gezien de grote ruimte is het mogelijk om de kerk te compartimenteren of slechts een gedeelte te gebruiken
- De stoelen zijn gemakkelijk te verplaatsten of op te stapelen
- Ook het altaar is eenvoudig verplaatsbaar

Voorzieningen

Sanitair	Aanwezig ! 1 toilet en 2 wasbakjes (in het portaal)
Verwarming	Warme lucht met brander op gas. Wordt jaarlijks nagekeken en is nog in goede staat
Verlichting	LED (verschillende programma's mogelijk)
Keukenvoorzieningen	kitchenette : spoelbak, frigo's, servies, ... (geen kookvuur of oven) 7 vouwtafels, 3 receptietafels, schragen
Audiosysteem	Volledig vernieuwd in 2022. Ook gehoorlijn aangebracht.
Wifi	Aansluiting aanwezig
Beeldscherm(en)	1 Verplaatsbaar beeldscherm
Rolstoeltoegankelijkheid	Via de oprit aan de Tiensesteenweg zijn kerkhof en kerk rolstoeltoegankelijk zonder drempels aan de kerkdeuren
Diefstal- en brandbeveiliging	Beide aanwezig (ook vernieuwd in 2022)
Bliksembeveiliging	Aanwezig
Gsm-operatoren	Orange

Bouwfysische toestand

De kerk werd door de kerkraad onderhouden als een goede huisvader en daardoor is de algemene toestand redelijk goed. Desondanks dienen zich toch grondige restauraties aan om de vastgestelde schade duurzaam te kunnen aanpakken en uitbreiding van de problemen te voorkomen.

Informatie uit de [diagnosenota](#) opgemaakt door Studio Roma (2019-2020), en gebaseerd op de inspectieverslagen van [Monumentenwacht](#) uit 2013 en 2018 en een bijkomende inspectie in 2020 :

Dakstructuur

In de gehele dakstructuur zijn sporen van aantasting door houtborende insecten zichtbaar. Het verslag van monumentenwacht vermeldt zowel de houtboktor als de grote en kleine klopper.

Inrottingen: in de zuidelijke zijbeuk is de opleg van de oostelijke gording ingerot door waterinsijpeling. De gording steunt niet meer voldoende af op de muur.

Dakbedekking

De toren en de traptoren zijn bekleed met genagelde natuurleien die stilaan hun maximale levensduur hebben bereikt. De rest van de leien op de daken zijn vezelcementleien die vermoedelijk asbesthoudend zijn. Deze leien verkeren in een matige tot slechte staat en vertonen een verregaande verwerking en vervezeling.

Buitenschrijnwerk

De kroonlijst van de toren is niet voorzien van beschermende afwerkklagen. De dragende structuur van het oostelijke galmbord is aan de onderzijde ingerot. Verschillende ijzeren diefijzers zijn roestig.

Glas-in-lood

Voor de glas-in-loodramen zijn aan de buitenzijden voorzetrampen geplaatst. Deze voorzetsbeglazing vertoont meerdere gebreken en sluit niet goed aan op de natuurstenen vensteropeningen waardoor ze niet winddicht zijn.

De ramen en raambruggen zijn sterk vervuild door stof en verfspatten. Verspreid

zijn ruitjes gebrandschilderd glas gebroken. De loodnetten vertonen tekenen van veroudering en zijn sterk roestig. Op bepaalde plaatsen vertonen de glas-in-loodramen bolstand.

Gewelven

Het noordwestelijk gewelf van het noordelijk transept verkeert in zeer slechte staat. In de kerk werd reeds een net gespannen om vallende brokstukken op te vangen. Bij de inspectie van Monumentenwacht (juni 2020) bleek dat de houten koppen van de gewelfstructuren in de westmuur volledig weggerot zijn. De stabiliteit van het gewelf is kritiek.

Interieur

Pleisterwerk

In de zones waar vroeger lekken aanwezig waren zijn de afwerkklagen van de kerk op verschillende plaatsen beschadigd. Recent zijn in het koor ook zoutuitbloeiingen en schade door vocht zichtbaar. Het pleisterwerk van het noordwestelijk gewelf van het noordelijk transept is in slechte staat.

Schilderwerk

Op verscheidene plaatsen in de kerk komt afbladderende verf voor. De historische sjabloonschilderingen en voegschilderingen die zichtbaar zijn onder deze afbladderende verf, bevinden zich in zorgwekkende staat. Uit het stratigrafisch onderzoek is gebleken dat er verscheidene hechtingsproblemen zijn tussen de verschillende verflagen.

De verflaag van de gewelven is sterk vervuild door thermoforese.

Vloeren en zolderingen

De dragende structuren van de houten vloer van de zolder onder de klokkenzolder vertonen in de zuidwestelijke hoek sporen van oude verrottingen.

Er is tevens een vruchtlichaam van de bruine eikenzwam aanwezig.

In de vloer boven het niveau van het oksaal ontbreekt op verscheidene plaatsen een deel van de vloer en is er valgevaar. De moerbalken van deze vloer vertonen aantasting door de grote klopper en grote verticale en horizontale windscheuren.

IN HET RECENTE VERLEDEN UITGEVOERDE WERKEN: in 2020-2022 vond een vernieuwing van de technische installaties plaats (elektriciteit, verlichting, audio, beveiliging)

GEPLANDE RESTAURATIES : 2025-2026

Alle NOODZAKELIJKE restauraties: dakstructuur, dakbedekking, herstel glas-in-lood, pleister-en schilderwerken zijn voorzien in het goedgekeurde premiedossier Klein Totaalproject 2022. Dak-en interieurrestauratie zullen opeenvolgend uitgevoerd worden.

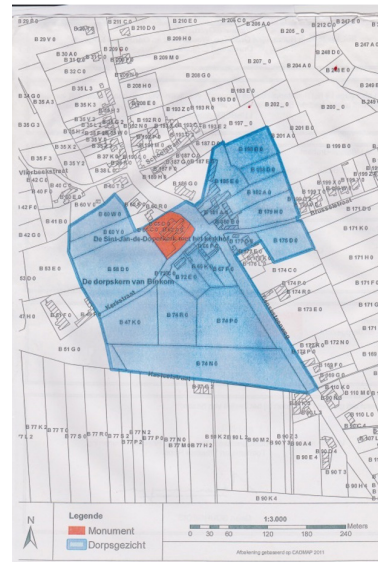
Onder leiding van architectenbureau Studio Roma zal de firma Renotec deze werken uitvoeren (aanvangsdatum 05/05/ 2025). Zonder de gewaardeerde steun van het Lubbeeks gemeentebestuur en de tussenkomst van het Agentschap Onroerend Erfgoed, zou dit project niet uitvoerbaar zijn.

2.3.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Dorpskern beschermd als dorpsgezicht (2013)

(Bron: Inventaris Onroerend Erfgoed)

De dorpskern van Binkom wordt gevormd door de opmerkelijk atypische en zowel qua structuur als morfologie goed bewaarde kleine landelijke kern, met een tot het laatste kwart van de 18de eeuw opklimmende bebouwing, geconcentreerd ter hoogte van de langs de Tiensesteenweg, **dominant ingeplante Sint-Jan-Baptistkerk** die samen met pastorie de westgrens van de kernbebouwing vormt. De aangrenzende, naar de Spelthofbeek afhellende weide- en akkerpercelen vormen impliciete verwijzingen naar het verdwenen hof van Chantraine van de Hospitaalridders en zijn omliggende areaal. Door de scherpe aflijning van bebouwd en onbebouwd terrein samen met de ligging op een hoogte, rondom de voor de ruime omgeving beeldbepalende 'kathedraal van Hageland' vormt Binkom één van de meest markante en authentiek bewaarde dorpsgezichten in het oosten van Brabant.

Naast de kerk omvat de beschermde dorpskern : de pastorie (erfgoedobject 42653), een voormalige, nu mooi gerestaureerde, kosters-en fruittelerswoning, een bakstenen dorpswoning (circa 1850), een voormalig hoevecomplex (1860), een herberg (1789) en 1785 gedateerd boerenhuis.

In de onmiddellijke omgeving

- Aan de overzijde van de Tiensesteenweg : feest-en ontmoetingszaal Santro, met parking
- Gemeentelijke basisschool De Stip
- Het chirolokaal
- Speeltuintje
- In de Kerkstraat : WZC "Residentie 't Spelthof" met meer dan 120 bewoners

- Vlakkij : hoppin-punt en bushalte van lijn 42, 590, 648.
- Verlicht zebrapad ter hoogte van de ingang van de kerk (kant Tiensesteenweg)
- Startpunt voor wandelingen en fietstochten in het landelijke Binkom en omgeving
- En ... een rustbank aan de grote inkomdeur van de kerk

Te horen en te zien

- De kerkklokken luiden op het uur en half uur. Een overlijden wordt meegedeeld door het luiden van de 2 klokken (via Clock-O-Matic automatisch aangestuurd).
- De 3 glasramen van het koor zijn 's avonds mooi verlicht.
- De buitenverlichting aan de toegangsdeuren gaat 's avonds automatisch aan.

2.3.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Sinds 2007 reeds is de Sint-Jan Baptistkerk een kerk met NEVENBESTEMMING IN DE TIJD. (Zo ook erkend door het bisdom)

Er is een facet “geloofsbeleving” en daarnaast een facet “nevenbestemming”.

Pastoraal gebruik

- Eucharistieviering met priester op hoogdagen : Allerheiligen, Kerstmis, Witte Donderdag, Pasen, Sint-Jan (telkens 60 à 100 aanwezigen).
Na bepaalde vieringen is er “Het glaasje van de vriendschap”; een erg gewaardeerd initiatief van de kerkraad om dan een drankje aan te bieden.
- Uitvaart voorgegaan door priester of lekenvoorganger (jaarlijks 5-tal)
- Doopvieringen (jaarlijks 7-tal)
- Eerste communie viering
- Vormselviering (samen met vormelingen van Pellenberg)
- Huwelijksviering
- Speciale vieringen : viering 100-jarige, pelgrim naar Compostella,
- Gedachtenisviering van de overledenen van het voorbije jaar (Allerheiligen – 15u) (130 à 150 aanwezigen)
- Gedachtenisviering voor de overledenen van WZC 't Spelthof (ca. 60 aanwezigen)
- Catechese voor eerste communie en vormsel
- Bezoek van de lln. godsdienst van school De Stip Binkom

Niet-pastoraal gebruik

Kerk is voor iedereen

Mede door de oprichting in 2022 van vzw KIVI,

Kerk / Kapel Is Voor Iedereen

zijn de nevenactiviteiten alleen maar toegenomen!

www.kivi.be

Uit de rijke werking van de laatste jaren

- 11-novemberviering door NSB en gemeente Lubbeek
- Jaarlijkse Openkerk-dagen rond het thema van Open Kerken
- Vergaderingen kerkraad, vzw Kivi, bestuursvergaderingen van Okra
- Bepaalde Okra-bijeenkomsten voor de leden (schermgebruik hier mogelijk)
- Wekelijks “uurtje bewegen” door OKRA. 20 à 25 Okra-leden komen onder begeleiding van een kinesiste een uurtje bewegen in en rond de stoelencirkel.
- De kerk-café's op zondagnamiddagen georganiseerd door vzw Kivi (vb. muziek-café, lente-café, ... met tussen de 30 en 60 aanwezigen)
- Info-sessies vb. “Laat je niet vangen” door Okra i.s.m. Kivi
- Lezingen door Heemkundige Kring
- Concert door koor of muziekgroep. Bvb. koor Via Musica
- Filmvoorstelling. Vb. “Het mysterie van het Lam Gods” (door Okra, Kivi, GRIS,)
- Boekvoorstelling
- Tentoonstelling. Vb. Talentencafé (door Kivi), “Gezichten van Ballingschap” (door Kivi en GRIS)
- Repaircafé (door Transitie Lubbeek en Kivi)

2.4 Sint-Pieterskerk Pellenberg

2.4.1 Identificatie

Naam: Sint-Pieterskerk Pellenberg

Geografische ligging

- Kerkplein 1 3212 Pellenberg
- Provincie: Vlaams-Brabant

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Mechelen
- Dekenaat of Regio: Leuven
- Parochie: Pellenberg

Eigenaar: Kerkfabriek Sint-Pieters Pellenberg

Bescherming(en)/vastgesteld

- Beschermd als monument sinds 12/10/1994
- Gedeeltelijk beschermd als orgel sinds 7/10/1981
- In een beschermd dorpsgezicht sinds 8/12/2000

2.4.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

Bron : Inventaris Onroerend Erfgoed

Algemene beschrijving:

De oorspronkelijk romaanse kerk met ingebouwde westtoren (circa 1200), werd in 1780 herbouwd in classicistische stijl met een vier traveeën diepe beuk en een veelhoekig koor geflankeerd door een sacristie in het zuiden. De kerk is gelegen in het centrum van Pellenberg en wordt omringd door een ommuurd kerkhof met enkele waardevolle grafmonumenten.

Historiek

De deelgemeente Pellenberg is gelegen op 7,5 kilometer ten oosten van Leuven, tussen de Diestse- en Tiensesteenweg. De dorpskern is uitgebouwd op het hoogste punt (104 meter) van het Hageland. Door de strategische ligging op een plateau- de kerktoren was een ideale uitkijkpost- werd Pellenberg meermaals, onder meer in 1635 en 1793, verwoest. De parochie Pellenberg was afhankelijk van het kapittel van de Sint-Pieterskerk te Leuven die er het patronaat en het tiende recht bezat. In verband met de stichting van de primitieve kerk opgedragen aan de Heiligen Petrus en Servatius, zijn geen gegevens bekend. Voor de romaanse kerk (circa 1200) blijft enkel de toren over. Het huidige classicistische gebouw dateert uit het einde van de 18de eeuw, wellicht in opdracht van het kapittel. De Sint- Pieterskerk heeft haar originele inplanting te midden van het ommuurde kerkhof bewaard.

Beschrijving

De Sint-Pieterkerk bestaat uit een romaanse toren (circa 1200) die na de verbouwingen in 1780 bewaard bleef, een vier traveeën diepe beuk en een veelhoekig koor met sacristie.

De vierkante westtoren heeft een defensief karakter door haar gesloten en massief, maar toch slanke, uitzicht. De toren heeft vier bouwlagen en is opgetrokken door het afwisselend gebruik van banden witte kalkzandsteen en bruine ijzerzandsteen, een specifiek streekenmerk. De toren heeft in de westmuur een rond venster; de oostzijde was oorspronkelijk via een rondboog met het schip verbonden. De verdiepingen, met houten zoldering, staan onderling in verbinding met ladders. Er zijn geen sporen bewaard die wijzen op een vroegere trap. De drie wanden van de eerste verdieping waren oorspronkelijk voorzien van een lichtspleet of schietgat (nu dicht gemetseld). In de oostwand van de tweede verdieping zijn sporen te zien van het oorspronkelijke galmgat en de kroonlijst. De klokkenverdieping en torenspits dateren van na de verwoesting tijdens de Eerste Wereldoorlog. Links en rechts van de toren werden twee eenlaagse bijgebouwen opgetrokken: rechts een ingangsportiek met een natuurstenen rondboogpoort met sluitsteen en imposten, ingeschreven in een rechthoekige omlijsting met druiplijst; links een doopkapel opengewerkt met een klein steekboogvenster.

Op de toren sluit het in 1780 gebouwde kerkgebouw aan, opgetrokken bak- en kalkzandsteen en afgedekt met een natuurleien zadeldak. Het eenbeukig schip van vier traveeën is overdekt met een stucgewelf met steekappen boven de lunetvormige vensters.

Deze zijn waaiervormig onderverdeeld. Het wandvlak wordt geritmeerd door Toscaanse pilasters die via een hoofdgelast de gordelbogen van het gewelf opvangen. De sacristie, met lessenaarsdak, sluit aan de zuidzijde aan op het polygonaal afgesloten koor.

Interieur

Het meubilair dateert voornamelijk uit het einde van de 18de eeuw, van bij de bouw van de huidige kerk.

Portiekaltaar, geschilderd hout, tweede helft 17de eeuw, barok; met altaarstuk waarop Primaat van Petrus.

Doksaal, steen en hout, einde 18de eeuw.

Koorgestoelte en biechtstoel, eik, 18de eeuw (?).

Orgel beschermd als monument bij Koninklijk Besluit van 7 oktober 1981.

Het orgel werd gebouwd aan het eind van de 17de of begin 18de eeuw, door een onbekende orgelmaker. Het instrument is afkomstig uit de Onze-Lieve-Vrouwkerk te Tremelo en werd in 1830 door Th. Smet naar Pellenberg overgebracht.

Het barokke meubel is in zijn grondstructuur bewaard gebleven en bevat een belangrijke hoeveelheid historisch pijpwerk. Het orgel werd verschillende malen onderhouden onder meer door L. Dryvers circa 1850-1867, door L. Van de Plas circa

Voorzieningen

Sanitair	1 toilet naast de ingang van de sacristie niet toegankelijk voor minder-mobielen
Verwarming	Direct gestookte luchtverwarmer op stookolie uit de jaren zeventig, recent gekeurd
Verlichting	Combinatie van spaarlampen, halogeen en LED
Keukenvoorzieningen	Nihil
Audiosysteem	Moderne geluidsinstallatie van het merk Block
Beeldscherm(en)	Ja
Rolstoeltoegankelijkheid	Ja, maar niet voor koorgedeelte
Diefstal- en brandbeveiliging	2 camera's met tijdelijke beeldopslag in de Cloud (Google Home) + (verouderd) alarmsysteem 1 blusapparaat, recent gekeurd
Bliksembeveiliging	Ja
Gsm-operatoren	Neen

Duurzaamheid: gebeurde ingrepen en kansen (optioneel)

Volgende ingrepen zijn mogelijk bij een toekomstige restauratie en werden voorgesteld in de 'Beknopte Adviesnota' voor de restauratie van de kerk opgesteld door Studie Roma i.s.m. Atelier T. (zie verder)

Zonnepanelen (en batterijen)	Mogelijk op dak zuidkant
Regenwateropvang	Te onderzoeken
Dakisolatie	Mogelijk
Groendak	Niet mogelijk
Warmtepomp	Mogelijk
Warmtenet	Niet mogelijk
Windenergie	Niet mogelijk
Aquathermie	Niet mogelijk

Biodiversiteit

Monumentenwacht heeft de aanwezigheid van vleermuizen gesignaleerd en het verplaatsen van de uilenbak geadviseerd.

Bouwfysische toestand

De kerk werd uitwendig vernieuwd omstreeks 1975.

Monumentenwacht heeft op 4 april 2024 de toestand van de kerk geïnspecteerd. Het rapport bevestigt de goede bewaringstoestand van het exterieur en de zolder van het gebouw. Wel vestigt het rapport de aandacht op het belang van het onderhoud (herschikeren) van het houten buitenschrijnwerk en het stalen schrijnwerk. Voor het interieur wordt voorgesteld de kerk opnieuw te schilderen, de veiligheid van de elektrische installaties te controleren en enkele trap treden te herstellen.

Om het interieur te restaureren en tegelijk het potentieel van het kerkgebouw voor nevenactiviteiten te versterken heeft de Kerkraad in 2024 de opdracht gegeven aan Studio Roma i.s.m. Atelier T een beknopte adviesnota met plan voor aanpak en globale budgettering te maken. Deze nota werd in oktober 2024 overgemaakt aan het gemeentebestuur.

Volgende renovatiewerken worden daarin voorgesteld:

- de vernieuwing van de verwarmingsinstallatie
- de vernieuwing van de elektrische installatie en de verlichting (in afwachting werd de verlichting in het kerkkoor in december 2024 hersteld)
- het herschilderen van de binnenmuren
- het creëren van een toegankelijke sanitaire voorziening
- de restauratie en herwaardering van het meubilair en de kunstwerken- het voorzien in een intrusie- en diefstalbeveiliging
- de aankoop van nieuwe projectieapparatuur
- de voorziening van een barmeubel

Met het oog op energie-efficiëntie en een fossielvrije verwarming zullen volgende bijkomende maatregelen worden onderzocht:

- aanbrenge van thermische isolatie
- voorzien van zonnepanelen

Financiële simulatie Studie Roma (1 oktober 2024)

SINT-PIETERSKERK PELLENBERG OVERZICHT FINANCIËLE INSCHATTING ANNO 2024 (maximale optie)				
			1,21	
onderdeel	raming incl btw	raming excl btw	niet-subsidieerbaar	subsidieerbaar
steigers	€ 53.000,00	€ 43.801,65	€ 28.591,29	€ 15.210,36
werfkosten	€ 72.000,00	€ 59.504,13	€ 38.841,00	€ 20.663,13
afscherming	€ 52.000,00	€ 42.975,21		€ 42.975,21
verwarmingsinstallatie	€ 72.000,00	€ 59.504,13	€ 59.504,13	
stookolietank	€ 5.000,00	€ 4.132,23	€ 4.132,23	
intrusie- en diefstalbeveiliging	€ 12.000,00	€ 9.917,36	€ 9.917,36	
elektrische installatie	€ 67.000,00	€ 55.371,90	€ 55.371,90	
zonnepanelen	€ 25.000,00	€ 20.661,16	€ 20.661,16	
tellers	€ 5.000,00	€ 4.132,23	€ 4.132,23	
geluidsinstallatie	€ 8.000,00	€ 6.611,57	€ 6.611,57	
projectieapparatuur	€ 24.000,00	€ 19.834,71	€ 19.834,71	
sanitaire voorzieningen				
- bouwkundig	€ 180.000,00	€ 148.760,33	€ 148.760,33	
- sanitair	€ 20.000,00	€ 16.528,93	€ 16.528,93	
- riolering	€ 23.000,00	€ 19.008,26	€ 19.008,26	
brandbeveiliging	€ 38.000,00	€ 31.404,96	€ 31.404,96	
herstelling buitenschrijnwerk	€ 90.000,00	€ 74.380,17		€ 74.380,17
herstelling exterieur	€ 24.000,00	€ 19.834,71		€ 19.834,71
onderhoud klokken	€ 16.000,00	€ 13.223,14		€ 13.223,14
herstelling interieur	€ 95.000,00	€ 78.512,40		€ 78.512,40
energiebesparende ingrepen	€ 68.000,00	€ 56.198,35	€ 56.198,35	
restauratie kunstpatrimonium	€ 14.000,00	€ 11.570,25		€ 11.570,25
Totalen der werken:	€ 963.000,00	€ 795.867,77	€ 519.498,41	€ 276.369,36

2.4.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Zie ook in het onderdeel “Beschrijving- Cultuurhistorische waarde” hogerop in te tekst. De kerk maakt deel uit van een beschermde dorpskern.
Beschrijving (uit “inventaris.onroerendergoed.be”)

De landelijke dorpskern van Pellenberg wordt bepaald door de kasseibestrating, de holle toegangsweg met haar dwars ingeplante bebouwing, de Sint-Pieterskerk, het kerkhof en de kerksteeg, relictten van basisbebouwing en de oude dorpsschool.

De uitbouw van de dorpskern zoals we die nu kennen is van relatief recente datum. Op de Ferrariskaart (circa 1777) vormen de Sint-Pieterskerk en een nu verdwenen vierkantshoeve nog de enige bebouwing. De Poppkaart (circa 1860) toont een aanzet tot verdere uitbouw met enkele dorpswoningen aan de oostzijde van de kerk, onder meer op het perceel 173, en een dorpsschooltje ter plaatse van het huidige schoolcomplex. Meer recent is de bouw van een meisjesschool en de aangrenzende rijwoningen die begin deze eeuw dienen gesitueerd. Het ‘Huis van Pellenberg’, zoals de zusters Annuntiaten van Heverlee hun bijhuis noemden, ontstond in 1911 op initiatief van de familie de Maurissens die het kasteel van Pellenberg bewoonde.

Nog steeds vormt de directe omgeving van de Sint-Pieterskerk- samen met het kerkhof beschermd sinds 12 oktober 1994- een weinig gestructureerde aanblik. Bescheiden eengezinswoningen wisselen af met grootschaliger entiteiten zoals het schoolcomplex vlak tegenover de kerk en de recente sportzaal. Daarnaast bevat de dorpskern enkele karakteristieke, beeld- en sfeerbepalende elementen die haar eigenheid en identiteit gestalte geven. Vooreerst is er de toegang tot het dorp in de vorm van een holle weg (Kerkplein) en de kasseibestrating, die niet alleen de dorpskern aankondigt maar tevens als bindelement fungeert tussen de enigszins disparate entiteiten. Vlak tegenover de westelijke ingang van de kerk is er de oude en momenteel verlaten kleuter- en lagere school met haar karakteristieke typologie: het zusterhuis, de eenlaagse klasvleugels en een overdekte schuilplaats in U-vorm rond een binnenkoer gegroepeerd. Het geheel getuigt van een sobere, functionele baksteenarchitectuur doorbroken met tijdstyperende, hoge en brede klasramen waarbij het tweelaagse woonhuis met zijn risalietvormig geaccentueerde ingangstravee is opvat als een classicistische, ruimere burgerwoning. De aansluitende reeks van sterk homogeen uitgewerkte rijwoningen uit het begin van deze eeuw versterkt het afsluitend karakter van deze straatwand. Een hoge bakstenen muur - poort en hekpijlers zijn intussen verdwenen- sluit het schoolcomplex aan de straatzijde af en vormt, samen met de blinde achtergevels, de aanzet tot de steegvormige Kerkweg in de as van het westportaal. Andere beeldbepalende elementen in de directe omgeving van de kerk zijn de oudere dorpswoningen en/of relictten van basiswoning: het witgeschilderde en bepleisterde dubbelhuis tegenover de kerk en de dwars op de holle weg (Kerkplein) gebouwde langgevelwoningen die, zoals vroeger gebruikelijk op sterk hellend terrein, parallel met de hoogtelijnen werden ingeplant. Tenslotte is er de groene zone aan de zuidkant van de kerk met de aanzet van een sterk afdalend wandelpad dat een prachtig zicht biedt op de kerk en op de zuidelijke helling richting Lovenjoel.

De gemeente voorziet dat het schoolcomplex in de toekomst (2027?) zal verdwijnen en dat nadien het dorpsplein zal worden heraangelegd waarbij ook de kerksite zal worden geïntegreerd .

2.4.4 Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Pastoraal gebruik

- De wekelijkse gebeds- en communievieringen met de werkgroep liturgie
- Eucharistievieringen met priester op hoogdagen
- Uitvaartplechtigheden door een hiervoor opgeleid en aangesteld team
- Huwelijksvieringen en huwelijksjubileum-vieringen
- Doopvieringen
- Eerste communie- en vormselcatechese
- Bijzondere vieringen zoals o.m. de vieringen in de Goede Week, de jaarlijkse openingsviering van Chiro-Crescendo en de 11 november Wapenstilstandshedenking

Niet-pastoraal gebruik

- Wekelijkse repetitie van het koor Hortus Musicalis (50 beoefenaars van vocale muziek)
- Repetities van het kerkkoor Cantemus
- Occasionele tentoonstellingen zoals bijvoorbeeld 'portretten van vluchtelingen' in de 11.11.11 actieperiode en 'Pellenberg Buurt'
- CD-opnames
- Orgeloefeningen
- Open Kerkendagen

2.5 Sint-Kwintenskerk Linden

2.5.1 Identificatie

Naam: Sint Kwinten Linden

Geografische ligging

- Kerkdreef 2, 3210 Linden
- Provincie: Vlaams Brabant

Plaats in kerkelijke structuur

Bisdom: Aartsbisdom Mechelen-Brussel

Naam overkoepelende kerkelijke structuur: Pastorale Zone Kesselinde

Parochie: Sint-Kwinten

Eigenaar: Kerkraad Sint-Kwinten

Administratieve gegevens

Postadres(sen): Kerkdreef 2, 3210 Lubbeek

Gemeente: Lubbeek

Kadastrale afdeling: LUBBEEK 4 AFD/LINDEN/

Kadastrale sectie: B

Perceel: 0001/00A002

Capakey: 24063B0001/00A002

Bescherming(en)/vastgesteld

Vastgesteld bouwkundig erfgoed op de Inventaris Onroerend Erfgoed Vlaanderen.
Sinds 08/10/2021

Beschermd als dorpsgezicht, sinds Koninklijk Besluit 21 juni 1979

Aanvullende informatie / ontwerpplannen kerk

In het archief van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen (KCML) zijn ontwerpplannen bewaard voor de bouw van de kerk, opgemaakt door architect Herman Jaminé, en goedgekeurd door de KCML op 10 april 1875.

Beeldbank Onroerend Erfgoed, collectie Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen (KCML), Parochiekerk Sint-Kwinten [online], <https://id.erfgoed.net/afbeeldingen/430505> (geraadpleegd op 23 december 2024).

De kerk is ook lid van Monumentenwacht onder het nummer 20617.

2.5.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

Geschiedenis

In 1125 was er al een kerk in Linden. Vermoedelijk werd deze in 1579 samen met de meeste huizen verwoest. Deze kerk werd in de loop van de geschiedenis meermaals verwoest en herbouwd. In 1874 werd de kerk door de bliksem getroffen. Aangezien de kerk ook te klein werd bevonden rees het plan om een nieuwe kerk te bouwen en de oude kerk te slopen. De huidige bakstenen neoromaanse Sint-Kwintenskerk, naar een ontwerp van L.Jaminé, architect van de provincie Limburg, kwam in 1878 klaar, ze stond in tegenstelling tot de vorige kerk niet meer in het midden van het kerkhof. De herschikking van de dorpskern gebeurde onder impuls van graaf de Beaufort. De nieuwe kerk kwam iets verder naar het oosten te liggen en de grond werd aan de Kerkraad geschonken. In 1875 begon men met de bouw en in 1878 werd de kerk ingezegend. Tegen de kerkhofmuur werd een achthoekige grafkapel gebouwd, die misschien oorspronkelijk als tuinpaviljoen bedoeld was.

Interieur

De kerk heeft een 17e-eeuws doopvont, een preekstoel uit het derde kwart van de 18e eeuw en een hek in rococostijl van omstreeks 1750, 14 houten ovale medaillons, 8 processiekandelaars, 2 gebrandschilderde glasramen, speciaal tabernakel, smeedwerk van Godslamp, smeedwerk van wierookvat.

b) Gebouw en architecturale mogelijkheden

Oppervlakte zone 1561 m²

Opbouw

Het betreft een basilicale kruiskerk met halfingebouwde toren, gebouwd in baksteen. De bovenste geleding van de toren werd in 1965 herbouwd en deze wordt gedekt door een tentdak. Architecturale mogelijkheden om een andere indeling van de kerk te maken zijn zeer beperkt of niet bestaand. De compartimentering werd gedeeltelijk mogelijk door het plaatsen van een gordijn. Een belangrijk interieurelement zoals het altaar dat kan verplaatst worden, waardoor de functionaliteit van de kerk verhoogd wordt.

Voorzieningen

Sanitair	Wc achteraan in de kerk
Verwarming	Warme lucht, werkt op mazout, sinds enkele jaren vernieuwd en goedgekeurd
Verlichting	Gemengde verlichting LED, halogeen...
Keukenvoorzieningen	enkel spoelbak
Audiosysteem	Volledig vernieuwde geluidsinstallatie
Beeldscherm(en)	aanwezig met beamer
Rolstoeltoegankelijkheid	Volledig , zowel binnen als buiten
Diefstal- en brandbeveiliging	Camerabewaking in het gebouw Op alle voorziene plaatsen is blusapparatuur aanwezig
Bliksembeveiliging	Volledig in orde en goedgekeurd door Heliblitz

Biodiversiteit (optioneel als er geen dieren aanwezig zijn)

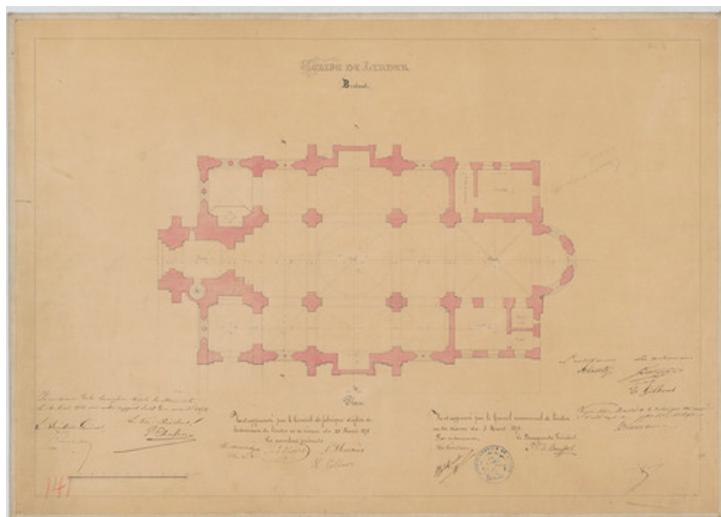
Voor kerkuilen is er een opening voorzien. Elk jaar worden er aan de kerk jonge kerkuilen gesignaleerd. Naar alle waarschijnlijkheid komen deze aangevlogen vanuit het nabijgelegen bos en/of de wijngaard.

Bouwfysische toestand

Het kerkgebouw wordt op regelmatige tijdstippen gecontroleerd door Monumentenwacht Vlaanderen.

De voorbije jaren werden meerdere instandhoudingswerken uitgevoerd aan de kerk. Zo werden het oude altaar gerestaureerd, de communiebank verdween, werd het dak in orde gebracht, de dakgoot vervangen, de verwarming vernieuwd, verlichting en geluidsinstallatie aangepast ...

De bouwfysische toestand van de kerk is momenteel goed.

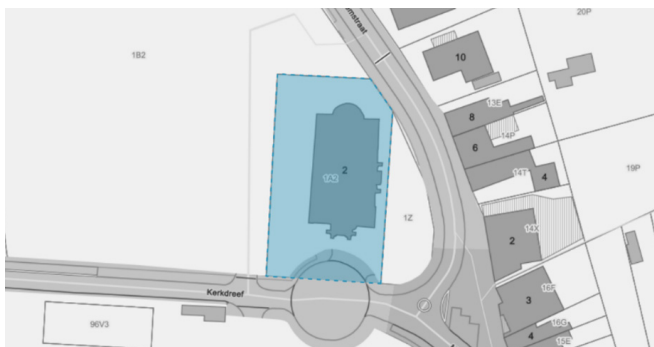

De voorbije 15 jaar heeft de kerk een grondige renovatie/onderhoudsbeurt gehad, waarbij dak/onderdak/dakgaten volledig vernieuwd werden. Ook de buitenmuur is hierbij grondig onderhanden genomen. Nadien heeft de binnenkant van het kerkgebouw een grondige renovatiebeurt gehad

Aandachtspunten voor op termijn:

- Schilderen van de buitendeuren en ramen
- Onderhoudswerken buitenmuur (lek laten uitdrogen en herstellen)
- Wat met de centrale verwarming in de toekomst? Nu gebeurt dit met stookolie, maar wat zal de toekomst brengen ? Moet er overgeschakeld worden naar gas of warmtepomp? Wat met de interne installatie, nu met lucht?
- De elektriciteit is momenteel in orde . Maar indien we de kerk, in de toekomst, openstellen voor andere functies (nevenactiviteiten) zal een verzwaring van het elektriciteitsnet moeten overwogen worden. Beveiliging en uitbreiding van de stroomkast is noodzakelijk, bijvoorbeeld tegen blikseminslag.
- Daarnaast kunnen zich ook noodzakelijke herstellingswerken aandienen op het vlak van de sanitaire installatie, de afwatering, de installatie voor beeld en geluid en ook het orgel.

2.5.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Gezien de centrale ligging van de kerk in het dorp, is het een waar ijkpunt voor vele inwoners van het dorp. Zo wordt het geheel als dorpsgezicht erkend. De nabijheid van een grote parking en de voetgangers-fietszone vergroot de bereikbaarheid. Het luiden van de klok in de toren is tevens een vertrouwd gegeven. De aanwezigheid van een kerkhof, begraafplaats (los van de kerk), is langs de kerkdreef te voet bereikbaar. Op 20 meter afstand is er het ontmoetingscentrum. Tussen de Kerk en het Parochiecentrum is er een goede wisselwerking. De Vrije school “De Linde” en de Gemeentelijke Basisschool “De Stip” liggen in de onmiddellijke nabijheid van de kerk.

Het kerkgebouw kan eventueel een complementariteit mogelijk maken op het vlak van gebruik. Bijvoorbeeld: voor officiële gelegenheden kan de plaatselijke school gebruik maken van de kerk; of de klassieke concerten kunnen plaatsvinden in de kerk. Publieke ruimte rond de kerk is een aandachtspunt op zich. Voor kinderen maakt de publieke ruimte deel uit van een speelweefsel, voor omwonenden is het een ontmoetingsruimte, voor passanten een mogelijkheid om te rusten.

2.5.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

In de Sint-Kwintenskerk te Linden is er elke week een gebedsdienst en éénmaal per maand een eucharistieviering en dit met vaste kerkgangers. Hieruit blijkt de gehechtheid van de dorpsgemeenschap van eigen vieringen in hun parochiekerk. Daarnaast zijn er de begrafenissen, huwelijken en dopen. Tijdens de belangrijke kerkelijke feesten zoals Kerstmis, Lichtmis, Pasen, Allerheiligen is er een feestelijke eucharistieviering voorzien. Maar ook de 1ste communie, plechtige communie en vormsel met de specifieke vorming en voorbereiding gebeuren in de kerk. De vergaderruimte van de kerk wordt gebruikt door werkgroepen die bij de parochie aanleunen, zoals parochiesecretariaat en andere diverse werkgroepen binnen de parochie. Op de kerkraad van 29 juni 2014 werd besloten tot het multifunctioneel

maken van de kerk. Hierdoor is het mogelijk dat koren er kunnen repeteren en concerten organiseren(2X per jaar), dat er toonstellingen worden gehouden, naast andere culturele activiteiten o.a. voordrachten, en elke zaterdag wordt orgellesgegeven in de kerk.

De kerk staat ook open om grotere groepen te ontvangen om bijvoorbeeld een infovergadering te houden (vb het gemeentebestuur).

Wij bieden aan alle belangstellenden de mogelijkheid om in de kerk verschillende socio-culturele activiteiten te laten doorgaan. Dit alles is mogelijk zolang de inhoud en vorm niet indruisen tegen geloof en goede zeden en dat het sacrale karakter van de kerk geëerbiedigd wordt. Tevens moet er ook vermeld worden dat in de kerk een minibibliotheek en audio-videotheek aanwezig zijn. Hier kunnen de parochianen iets ontlenen.

3. NAAR EEN TOEKOMSTVISIE

3.1. Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie

Deelgemeente (en wijk)	Kerk	Toekomstvisie
Lubbeek Sint-Martinus	Sint-Martinuskerk	Als parochiekerk behouden
Lubbeek Sint-Bernard	Sint-Bernarduskerk	Herbestemming
Binkom	Sint-Jan-Baptistkerk	Nevenbestemming in de tijd
Pellenberg	Sint-Pieterskerk	Nevenbestemming in de tijd
Linden	Sint-Kwintenskerk	Als parochiekerk behouden

3.1.1. Sint-Martinuskerk Lubbeek

De kerk van Lubbeek Sint-Martinus zal in onze Pastorale Zone Sint-Augustinus ook blijven dienst doen als kerk voor de zondagsliturgie waar de gelovigen uit de Zone uitgenodigd worden tot de zondagseucharistie. Precies om die reden zou het goed zijn om die kerk vooral voor de liturgie voor te behouden. Het lopende restauratieproject is er dan ook op gericht om de kerk voor deze functie optimaal in te richten en in stand te houden.

3.1.2. Sint-Bernarduskerk Lubbeek

Meerdere voorstellen voor herbestemming werden reeds onderzocht. Samen met het projectbureau Herbestemming Kerken, de gemeente en het studie bureau TRACE werd in 2016-2017 een hele studie gewijd aan de herbestemming van de kerk. Finaal struikelpunt bij hun plan was de financiering van het voorgestelde project. Daarnaast werd er in samenwerking met de coöperatie Wooncoop nagegaan of er op de parking en in het kerkgebouw sociale appartementen konden worden gebouwd. Finaal sneuvelde dit project omdat de kerkraden van de parochies Sint-Martinus en Sint-Bernard niet bereid werden gevonden om te fusioneren. Met het huidige plan tot samenvoeging van de kerkbesturen kan deze optie eventueel opnieuw onderzocht worden. Een andere piste, waarbij het kerkgebouw in de geest van de encycliek Laudatio Si zou worden ingericht als een studiecentrum m.b.t. het duurzaam beheer van onze planeet kreeg wel wat positieve reacties van de verschillende gecontacteerde partijen (Industrie, Boerenbond, Provincie, Gemeente, KUL, Natuurpunt ...). Finaal was hier ook de financiering van de herinrichting van het kerkgebouw de grote obstakel.

De herbestemming waartoe eerder besloten werd, blijkt in de praktijk niet eenvoudig te realiseren. Er blijven meerdere suggesties vanuit de studie van TRACE interessant om mee te nemen in het kader van een eventuele nevenbestemming in de ruimte.

Binnen de lokale gemeenschap van Lubbeek Sint-Bernard wordt daarom de wens geformuleerd om van de herbestemming van de kerk af te stappen en in plaats daarvan een nevenbestemming in de tijd te onderzoeken. In het kader van de nakende samenvoeging van de kerkbesturen is het gemeentebestuur van oordeel dat een fundamentele wijziging aan het kerkenbeleidsplan op dit moment niet opportuun is. Het gemeentebestuur verwacht dat het eengemaakte kerkbestuur in de nabije toekomst een geïntegreerde visie ontwikkelt op het kerkenbeleid waarin met name ook

bovenlokale synergiën en samenwerkingen onderzocht worden. Het kerkbestuur van Lubbeek Sint-Bernard kan uiteraard binnen de huidige toekomstige bestemming van de kerk op zoek gaan naar projecten en private investeerders om de herbestemming alsnog te realiseren.

3.1.3. Sint-Jan-Baptistkerk Binkom

Door creatief en innovatief te denken aan het doel en gebruik van het kerkgebouw wil het kerkbestuur van Binkom voor zijn op de tijd. Al meer dan 15 jaar is de kerk een open en gastvrije kerk

Door de zorg voor het onderhoud, is de tijd er niet blijven stilstaan. De kerk is dan ook helemaal mee met de tijd. Vanuit de openkerkvisie (lid van Open Kerken sinds 2014) zijn ook de multifunctionele mogelijkheden van deze ruimte (her)ontdekt. Op vraag van zowel de kerkelijke als burgerlijke overheid is het beheer van de nevenactiviteiten in handen van de vzw KIVI (Kerk/kapel Is Voor Iedereen). De vzw kan zelf activiteiten organiseren en de kerk en kapel verhuren aan personen of groepen. Uiteraard gebeurt dit met respect voor het karakter van de gebouwen en hun omgeving. De in 2020-2022 uitgevoerde werken (vernieuwing van elektriciteit en geluid, de aankoop van een mobiel beeldscherm, de installatie van een keukenhoek) zijn belangrijke realisaties die de waaier aan mogelijkheden verbreden om dit bijzondere gebouw duurzaam en dienstbaar aan de gemeente te maken.

Het kerkbestuur van Binkom wil niet alleen mee zijn met de tijd maar ook vooruit in de tijd. In die zin wil het bestuur verder gaan op het hierboven beschreven!

Liturgische functie

De kerk blijft een gewijde plaats:

- kerkelijke vieringen zullen mensen blijven samenbrengen rond een doop, eerste communie, vormsel, een trouw, een uitvaart, vieringen voorgegaan door een priester of leek n.a.v. een hoogdag of feestdag. Warme vieringen die mensen beroeren. Telkens worden vieringen of gebeurtenissen in kerk of kapel aangekondigd via een uitnodigende huis-aan-huis flyer.
- Catechese ter voorbereiding van eerste communie of vormsel zal op dezelfde eigentijdse, originele wijze worden voortgezet.

De kerk blijft een **portaal van stilte en spiritualiteit**:

In een hectisch tijdperk worden onthaasting en rustgevende plekken op prijs gesteld. Als bezoekers voor het eerst onze kerk binnenkomen, worden ze verrast door de grootte, de lichtinval door de prachtige glasramen, de stilte, het sacrale, ... Ieder kan dit moment van verademing op eigen wijze invullen door te genieten van de stilte, te denken, te bidden of mediteren. De Openkerkdagen zijn o.m. de gelegenheid om de kerk binnen te komen en te laten binnenkomen. Ook hier zit nog potentieel in. Het domein van Sint-Rochus en de grot van O.L.V. van Lourdes zijn eveneens oorden van stilte en spiritualiteit. Het zijn plaatsen voor medemensen die zoeken naar hoop !

De kerk/kapel blijft de socio-culturele functie behouden:

Zowel de liturgische vieringen als de nevenactiviteiten brengen mensen samen, scheppen kansen tot ontmoeting, zorgen voor bindkracht. Dit gaat verder dan de eigen kring of dorpsgemeenschap:

- Uitgeweken Binkommenaren keren graag terug naar “hun kerk”, of naar Sint-Rochus-kermis.
- Samenwerking tussen verenigingen is verrijkend.
- Activiteiten zoals repaircafé of talentencafé, tentoonstellingen,... enz. trekken ook bezoekers van elders aan.
- Het “glaasje van de vriendschap” blijft een heilzaam gebeuren. Onze kerk is geen eenzame kerk.

3.1.4. Sint-Pieterskerk Pellenberg

Het opzet is te verzekeren dat het kerkgebouw niet alleen de volgende zes jaar maar ook de komende generaties een relevante maatschappelijke rol kan blijven spelen. Idealiter wordt het gebouw een levende schakel voor het Pellenbergse gemeenschapsleven, een plek waar de bewoners zich thuis voelen en nieuwe en jonge vrijwilligers actief worden in het kader van nevenactiviteiten. Deze nevenactiviteiten zouden de primordiale functie van het kerkgebouw evenwel niet in het gedrang mogen brengen.

Een belangrijke troef om dit te realiseren is dat we beschikken over een uitgebreid en gemotiveerd kader van zowat 60 vrijwilligers. Voor hen wordt jaarlijks in het kader van het Sint-Ceciliafeest een samenkomst georganiseerd waar wordt teruggeblikt op de acties van het voorbije jaar en vooruitgekeken naar de geplande initiatieven in het kader van de uitbouw van een eigentijdse parochiegemeenschap en een optimale valorisatie van het kerkgebouw.

In het bijzonder dient te worden aangestipt dat de heraanleg van het dorpsplein, n.a.v. de verhuis van de lagere school, nieuwe perspectieven opent voor het nuttig gebruik en de valorisatie van het kerkgebouw.

a) De eerste functie: pastorale functie

De parochie Sint-Pieter Pellenberg is weliswaar in der loop de jaren kleiner geworden, maar is nog steeds een actieve geloofsgemeenschap. Hierin wordt een trekkersrol opgenomen door de Werkgroep Liturgie, in de omgang de 'liturgische ploeg' genoemd.

Deze werkgroep bestaat inmiddels zowat 30 jaar en is ontstaan op initiatief van wijlen pastoor Paul Kerremans, de laatste 'exclusieve' pastoor van Pellenberg. Deze charismatische priester was er zich van bewust dat geloofsbeleving in de toekomst steeds meer gedragen zou worden door 'leken', leden van de gemeenschap die ieder volgens hun mogelijkheden een stukje verantwoordelijkheid opnemen. Stapsgewijze werd een team van gemotiveerde vrijwilligers uit de lokale gemeenschap opgebouwd. Samen met de gewone mensen die iets voor de kerkgemeenschap willen doen vormen zij de beste garantie om de parochie vitaal te houden.

De liturgische ploeg werkt vrij gestructureerd. Wekelijks is één van de leden voorganger in de zondagsviering, op een maandelijks overleg wordt binnen de ploeg teruggekoppeld en bijkomend worden studiemomenten georganiseerd gericht op verdere capaciteitsopbouw.

De wekelijkse viering met gemiddeld 40 deelnemers wordt spiritueel-inhoudelijk zeer verzorgd, muzikaal omkaderd door zang en een team van 4 orgelisten, en visueel verrijkt via powerpointprojecties.

Op kerkelijke hoogdagen wordt telkens voorzien dat er een priester voorgaat in de viering.

Voor het verzorgen van uitvaartvieringen zijn er twee voorgangers- vrijwilligers die hiertoe een opleiding hebben gevolgd en door de bisschop werden aangesteld.

Naast de primordiale rol in functie van de wekelijkse eredienst, blijft het kerkgebouw ook een plek waar mensen op kern- of scharniermomenten in het leven (geboorte, het bezegelen van een relatie, jubileum, overlijden,...) samenkomen. Deze functie zal zeker ook in de toekomst behouden blijven en brengt ook mensen, die wat verder van de klassieke geloofsbeleving afstaan, naar de kerk.

b) De spirituele functie

Een christelijke geloofsgemeenschap richt zich tot alle zoekende mensen en staat evenzeer open voor alle mensen die 'anders' geloven. Aldus is de kerk ook een open ruimte waar iedereen welkom is.

De functie van het kerkgebouw is dan een 'open huis' zijn, een stilteplek, een plek waar men het 'diepere' kan ontmoeten, waar plaats is voor alle bestaansvragen.

Momenteel vindt overleg plaats met plaatselijke organisaties waarbij zal worden onderzocht hoe dit potentieel nog meer en anders kan worden benut.

c) De culturele functie

Typisch aan een open en levendige parochiegemeenschap is dat er gebeurtenissen of activiteiten georganiseerd worden waarbij mensen worden samengebracht. Dit kunnen allerlei socio-culturele zaken zijn zoals concerten, tentoonstellingen, voordrachten, CD-opnames, deelname aan de Open

Kerkendag,...

Het is de bedoeling voor de uitbouw van deze functie in de toekomst ook een team samen te stellen dat de verantwoordelijkheid zal dragen voor de organisatie van deze activiteiten.

d) De maatschappelijke functie

Tenslotte kan het kerkgebouw steeds meer een nuttige rol gaan spelen voor uiteenlopende maatschappelijke activiteiten. Dit gebeurt reeds voor de wekelijkse repetities van het koor Hortus Musicalis. Maar er kan ook ruimte worden gecreëerd voor andere initiatieven zoals bijvoorbeeld een gezamenlijke studieruimte voor studenten tijdens de examens, een ontmoetingsruimte voor inwoners om in te spelen op de toenemende vereenzamingsproblematiek, een stilteplek, ... Dit zal ontwikkeld worden in overleg met de inwoners, dat gestructureerd zal worden aangepakt.

3.1.5. Sint-Kwintenskerk Linden

Sint Kwinten is een A-kerk: een kerk die op de langere termijn als parochiekerk zal behouden blijven, met aandacht voor valorisatie. De huidige functie (zie actueel gebruik) zal ook in de toekomst behouden blijven.

3.2. Plan van aanpak: hoe de toekomstige invullingen zullen worden onderzocht

3.2.1. Sint-Martinuskerk Lubbeek

De kerk behoudt haar functie als hoofdkerk van de zone. Het lopende renovatietraject wordt verdergezet. De financiële haalbaarheid van fase 2b wordt verder onderzocht en indien nodig bijgestuurd.

3.2.2. Sint-Bernarduskerk Lubbeek

Er wordt voorlopig verder gezocht naar projecten en private investeerders in het kader van de herbestemming. Het is daarbij van belang dat elk voorstel wettelijk en juridisch afgetoetst wordt, past binnen de regels van ruimtelijke ordening, financieel haalbaar is én gedragen wordt door de lokale gemeenschap.

3.2.3. Sint-Jan-Baptistkerk Binkom

De nevenbestemming in de tijd en ruimte wordt verder uitgewerkt in samenwerking met VZW Kivi. Het lopende renovatieproject wordt afgerond en de kerk wordt naast het pastorale zo breed mogelijk ter beschikking gesteld voor initiatieven die passen binnen de visie. Kerkraad en vzw Kivi werken als communicerende vaten : elk met zijn eigen opdracht maar in nauwe verbondenheid. Doorheen de geschiedenis is de kerk en kapel gebouwd en in stand gehouden door de gemeenschap. Die basisidee van kerk als plek voor de gemeenschap wordt voortgezet en gestalte geven.

Enkele aandachtspunten :

- Zowel voor kerkraad als vzw moeten we waakzaam zijn voor opvolging en voortzetting. Mensen beluisteren, aanspreken, uitnodigen, betrekken bij, is de opdracht. De waardering, motivering en inschakeling van vrijwilligers is belangrijk voor de toekomst ! Zo kunnen we o.m. onze kerk nog meer “open” houden.
- Uiteraard willen we de mogelijkheden en faciliteiten van het kerkgebouw en kapel nog meer in de kijker zetten en promoten, zeker ook in naburige dorpen.
- Hierbij aansluitend : de historische, culturele en toeristische waarde en “het trekpleister-gehalte” van het kerkgebouw belichten op een groot infobord. Hierop informatie, tekeningen, foto’s van de kerk en het historisch dorpsgezicht (vb. verdwenen hof van de Hospitaalridders van Chantraine, kasteel, info over vrijheidsboom, grafzerken, ...enz.)
Ook in de kerk kunnen bezienswaardigheden geduid worden.

Het blijft boeiend om de perceptie van het kerkgebouw aantrekkelijker te maken voor alle generaties, voor “echte” Binkommenaren, inwijkelingen, voor gelovigen en andersdenkenden, door ze tevens nauwer te betrekken in het proces van verandering.

Na de restauratiewerken (2025-26) zal onze “Kathedraal van het Hageland” weer opgewaardeerd zijn qua uitzicht en functionaliteit !

3.2.4. Sint-Pieterskerk Pellenberg

Om de complementaire functies als kerkgebouw te kunnen vervullen en verder uit te bouwen zijn er grosso modo drie zaken nodig.

a) Een bevraging van de plaatselijke gemeenschap rond de invulling van de nevenfunctie

Het kerkgebouw neemt letterlijk een centrale plaats in het dorpscentrum. Dit zal opnieuw meer duidelijk worden wanneer het dorpsplein als open ruimte heringericht wordt na de verhuizing van de gemeentelijke basisschool (voorzien in 2025). We willen deze opportuniteit benutten om het potentieel van het kerkgebouw nog meer te benutten.

Niet alleen de update van het kerkenbeleidsplan, maar ook deze toekomstige ruimtelijke herontwikkeling van het dorpsplein bieden kansen om niet alleen de parochiale geloofsgemeenschap, maar ook de ruimere dorpsgemeenschap te betrekken in de reflectie daarover.

Hiervoor zal de kerkraad samenwerken met Buurt 3212, een burgerinitiatief in onze deelgemeente dat als doel heeft vernieuwende initiatieven te nemen om de ontmoeting en verbondenheid tussen burgers te bevorderen. In samenwerking met hen zal in het voorjaar 2025 een bevraging bij de burgers plaatsvinden om te kijken welke opportuniteiten er zijn voor het beter benutten van de kerkruimte. Op basis hiervan zal in overleg met Buurt 3212 onderzocht worden welke activiteiten haalbaar zijn gezien de mogelijkheden en beperkingen van het gebouw (beschermd monument) en welke bijkomende infrastructurele aanpassingen hiervoor nodig zijn.

b) Een renovatie en aanpassing van het interieur

De kerkraad heeft de toestand verder geanalyseerd en is van oordeel dat, mede met het oog op een multifunctioneel gebruik, een grondige renovatie noodzakelijk is. Zie info 2.4.c. . Zelfs in de huidige context wenst het kerkbestuur van Pellenberg te onderzoeken of en op welke manier de renovatie op korte termijn kan aangevat worden.

c) Organisatorische versterking

De organisatie van nevenactiviteiten is geen opdracht voor de kerkraad maar wordt door derden opgenomen die ook instaan voor de financiering, schadeverzekering en een tussenkomst in de energiekosten.

Daarom zullen naar analogie met de Stint-Pieterskring die verantwoordelijk is voor het beheer van het parochiaal complex (parochiezaal en vergaderlokalen), één of meer faciliterende instanties worden gecreëerd die de verantwoordelijkheid dragen voor de organisatie van de nevenfuncties.

Tenslotte is het ook de bedoeling beter te communiceren rond het open karakter van het kerkgebouw en de liturgische en andere activiteiten die er plaatsvinden. De heraanleg van het dorpsplein biedt de gelegenheid om de zichtbaarheid van het kerkgebouw letterlijk en figuurlijk te versterken.

Assistentie van professionelen

Om een breder en beter zicht te krijgen op de mogelijkheden van het gebouw zal een studiebureau moeten aangesteld worden om, met respect voor het beschermde karakter van het gebouw, bovenstaande ideeën af te toetsen aan hun architecturale en financiële haalbaarheid

3.2.5. Sint-Kwintenskerk Linden

De hoofdfunctie blijft parochiekerk. Behoudens reguliere onderhouds- en instandhoudingswerken zijn er voor de huidige bestuursperiode geen specifieke noodzakelijkheden om dit te realiseren.

BESLUIT

Alle betrokken partijen engageren zich om naar aanleiding van het jaarlijks overleg tussen het centraal kerkbestuur en de gemeente na te gaan of het plan nog actueel is en of wijzigingen noodzakelijk zijn. Indien wijzigingen nodig zijn, worden ze opgenomen in een addendum aan dit kerkenbeleidsplan na goedkeuring door de bisschop en door de gemeenteraad. Dit principe is toe te passen bij de start van elke nieuwe legislatuur. Volgens het Eredienstendecreet dat in werking treedt vanaf 1 januari 2025 moet elk kerkenbeleidsplan de eerste zes maand van elke nieuwe legislatuur vernieuwd of herbevestigd worden.